

Šiame numery

Pajudinkime „išalusias“ knygas.
Jei mokėsime išnaudoti visus turimus
resursus: pokalbis su Kultūros
tarybos pirmininku Juozu Gaila.
Reiner Kunze – Rytų Vokietijos poetas.
Iš Rytų Vokietijos poezijos.
Netolimos praeities heroizmas.
Kai dailininkė įninka
į vieną kurią temą.
Dar dėl svetimų vardų rašybos.
Kanados Stratfordo festivalyje.

Kertinė paraštė

Pajudinkime „išalusias“ knygas

Kada, pirmąsyk išžengęs į biblioteką Amerikoje, ėmiau ieškoti knygų apie Rytų Europos literatūrą ir istoriją. Manęs laukė dvi nemalonios staigmenos: visų Rytų Europos tautų knygų suma buvo gerokai mažesnė už vienos Rusijos, o apie Lietuvą nebuvo nė vieno pavadinimo.

Toksai apsižvalgymas virto įpročiu. Ir dabar, vos išžengęs į viešąją ar universitetinę biblioteką, suku, kaip arklys vandens pusėn, prie Rytų Europos lentynų. Šiandien, palyginus su anais senaisiais laikais, padėtis truputį pagerėjusi. Nors skaitantieji amerikiečiai tebėra labai neapsisvietę, turint minty Rytų Europos kultūrą, bet tos kadaise apytuslės lentynos nuosekliai vis pilnėja. Atsirado amerikiečių ir anglų leidėjų, nepaprastai pro lenkų ir čekų rašytojus. Rytų Europą pradeda atrasti universitetinės leidyklos. Vengrai patys spausdina visai neblogai išverstus savo klasikus (pvz. „Corvinos“ išleista Adomo Mickevičiaus bendralaikio Petoefi biografija). Ukrainiečiai turi įsisteigę net institutą, kuris jau leidžia ir pasaulį didžiulius jų raštų tomus.

Svarbiausia, tose lentynose rikiuojasi ir veikalai apie lietuvių literatūrą ir istoriją. Jų jau yra tiek, kad šiandien universitete galima dėstyti lietuvių literatūros, kultūros ar net tautosakos kursą. Iš tų leidinių ištraukas perspausdina įvairūs amerikiečių vadovėliai ir antologijos. Visa tai, didžiulį dalimi, yra Stepo Zobarsko vadovaujamos „Manyland Books“ leidyklos nuopelnas. Kaip tos lentynos atrodytų, jei Zobars-

kas nebūtų šio darbo ėmėsis, ar būtų jį pametęs po pirmųjų sunkumų? Lentynos būtų apytuslės. Nežiūrint mūsų didžiavimosi savo organizaciniais sugebėjimais, nepaprastai daug tebeprisklauso nuo vienintelio žmogaus vizijos, ryžto ir ištvermės.

Apie „Manyland Books“ vėl kalbame, nes lietuvių literatūros kolekcija šiandien galėtų būti dar didesnė. Du stambūs veikalai, lietuvių prozos ir poezijos rinktinės anglų kalba jau ilgą laiką išalusios spaustuvėse ir negali pajudėti į lentynas. Infliacinis spaustuvės kainų kilimas, spaustuvės savininkų pasikeitimas ir panašios bėdos išaldė šiuos du toms ir keletą kitų leidinių.

Bet juk tai „privati“ leidykla, Zobarsko „privatus“ reikalas... Tokių komentary ne vienas esam girdėję. Jie absoliučiai klaidingi. Kaip teatras, šeštadieninės mokyklos, šokių šventės ar panašūs reiškiniai, taip ir reprezentacinių knygų leidimas svetimomis kalbomis yra mūsų visų bendruomeninis reikalas. Tokie leidiniai yra beveik visad deficitiniai pinigine prasme, bet jie neša didelį pelną, šviesdami pasaulį Lietuvos ir lietuviškosios kultūros spinduliais. Kad taip mūsų svarbiosios politinės ir kultūrinės organizacijos suremtų pečius ir išstumtų šiuos du svarbius leidinius į viešumą, kad atsiliptų pavieniai mecenatai! Lietuvių prozos ir poezijos rinktinę tolesnis likimas yra egzaminas mums visiems.

A. Landsbergis

JEI MOKĖSIME IŠNAUDOTI VISUS TURIMUS RESURSUS...

Kalbamės su JAV LB Kultūros tarybos
pirmininku Juozu Gaila

Lietuvių Bendruomenė išveivijoje yra viena iš tų organizacijų, kurios vadovybėje nėra napaikėjamų narių. Kiekvienai Bendruomenės demokratiški rinkimai vadovavimui įpareigoja apsieiti ir naujų vardų. O dirbantieji neįsipilietina čia iki amžiaus pabaigos tame ar kitame poste, bet, reikalui esant, nesikrato ir kito darbo, jei tenai talka yra reikalinga.

Po pastarųjų Lietuvių Bendruomenės rinkimų taipgi be ypatingų kovų ir skausmų ne vienas vadovaujantis postas patikėtas jame dar nebuvusiam žmogui. Toks yra naujasis JAV LB Kultūros tarybos pirm. Juozas Gaila. Žinodami, koks be galo svarbus mums visiems kultūrinis išveivijos gyvastingumas, bent keliais klausimais čia kreipiamės į naująjį Kultūros tarybos pirmininką Juozą Gailą, informuodamiesi ir dalindamiesi bendruoju rūpesčiu.

— Kokie pirmieji rūpesčiai buvo, pradėjus eiti JAV LB Kultūros tarybos pirmininko pareigas?

— Kiekvieną darbą pradėdant, didžiausias rūpestis yra susirasti taktininkų: šiuo atveju — sudaryti darbščią tarybos valdybą. Deja, su valdybos sudarymu ten-

ka vėluotis, nes mano asmeniniai reikalai taip susiklostė, kad esu persikėlimo iš Philadelphijos į Baltimorę stadijoje, taip pat, netikėtai mano šeimą aplankė mirtis. Kaip žinote, buvusį Kultūros tarybos pirmininką Anatolijų Kairį š. m. pradžioje ištiko automobilio nelaimė; sausio 22 d. nuvykęs į Čikagą teberadau jį sunkioje padėtyje ligoninėje, tad ir pareigų bei išdo perėmimas nebuvo įmanomas. Tačiau, nežiūrint šių kliūčių, nors ir neturėdamas valdybos, išdo ir knygų, esu pradėjęs kultūrinius reikalus tvarkyti, apylinkes judinti, premijomis rūpintis. Techniškai darbuose man talkininkauja JAV LB centro valdyba Philadelphijoje.

— Ar savo kadencijai susidaro te koki išankstinį Kultūros tarybos veiklos planą, ar žadate užsiiminti problemomis, kurias pats gyvenimas ant stalo paklo?

— Esu ne kultūrininkas, bet administratorius, kitaip tariant, gaspadorius. Pirmiausia didžiausią dėmesį kreipsiu į kultūriniam reikalams administracinio aparato sudarymą apygardose ir apylinkėse, nes kas iš gražiausių pla-



Šiandien Čikagoje, Marijos mokyklos auditorijoje, prasideda šių metų Čikagos Lietuvių operos sezonas: statoma Charles Gounod „Romeo ir Julija“. Operos dirigentas ir meno vadovas Aleksandras Kučinas paskutinę repetitciją. Uždanga skleidžiasi... Pradedam!

Nuotr. V. Jasinevičius

nų ir sumanymų, jei nėra kas juos tinkamai vykdo ir nėra kas sutelkia lėšų jų įgyvendinimui. Kultūrinės veiklos planas yra su-

darytas buvusios Kultūros tarybos. Mano supratimu, jis reikalingas gero apkarpyto, atsižvelgiant į mūsų ribotus išteklius, kad būtų įmanomas vykdyti, ir tam tikrų papildymų, kuriuos išsiskiria besikeičiantis gyvenimas. Visiškai neabejoju, kad teks užsiiminti problemomis, kurias, kaip Jūs sakote, pats gyvenimas ant stalo paklo.

Aišku, kad lietuviškai veiklai tegalima skirti tik poilsio valandas, visada yra pavojus paskęsti nuolatiniuose susirašėjimuose, pasitarimuose, posėdžiuose ir tenkintis tik būtiniausių kultūrinių reikalų atlikimu. Vis dėlto, tikimasi, kad aš ir būsimą valdybą mokėsime taip susitvarkyti, kad mums liks laiko ir ilgalaikio plano vykdymui.

— Vis dėlto, kurios mūsų saime riedančio kultūrinio gyvenimo gėrovės ar negerovės Kultūros tarybai ir Jums atrodo šiuo metu aktualiausios ir kaip Kultūros taryba galvotų jas spresti arba bent prie vienkio ar kitokio sprendimo kuo ir kaip prisidėti?

— Viena iš aktualiausių mūsų kultūrinio gyvenimo problemų yra ta, kad mūsų knygų sandėlių lentynos lūžta nuo neįspūduotų knygų, o mes vis raginami leisti kitas. Net ir sudarytas kultūros veiklos planas per daug bazuojasi naujų knygų leidimu: nuo botanikos žodyno iki studijos apie dvikamienius asmenvardžius. Kas gi tuos leidinius išpirks? Visiškai neteigių, kad jau viską vertingiausio išspausdinome ir kad jau nebeturime knygų mylėtojų ar pirkėjų. Suprantu taip pat mūsų kultūrininkų, mokslininkų troškimą savo ilgų metų darbo vaisius matyti knygos formoje, kad taisykliai galėtų dalintis ir eteinančios kartos išveivijoje ir būsimoje nepriklausomoje Lietuvoje. Tačiau turime būti realūs.

Knygų skaitytojų ir pirkėjų skaičius kasmet mažėja ir, nežiūrint kiek mes bedėtume pastangų leidinių platinime, stebuklų nepadarysime. Tad, investuodami stambias pinigų sumas į naujus leidinius, turime būti nepaprastai apdairūs. Kaip neapdairumo pavyzdį galiu paminėti LB krašto valdybos išleistą rinkinį „Dainos chorams“. Jį išleisdome, nes mūsų muzikai ir mūsų chorai priekaištavo LB, kad pastaroji neparuošianti tokio žanro leidinių. „Dainų chorams“ išleidimas LB kainavo ne toli 6,000 dolerių. Iki šiol jų išparduota už porą šimtų dol., ir veik visos knygos guli dėžėse mano ir V. Šalčiūno namuose. Chorai nusipirko jų po egzempliorių, pasigaminio multiplikavimo mašinomis ir daugiau jų nebeperks.

Jeigu nutariame leisti tik tuos veikalus, kuriems rinka yra užtikrinta, tai ką daryti su tais paruoštais mūsų kultūrininkų darbais, kurie jau yra rankraščiuose ir kaip jais galės pasinaudoti ta mūsų visuomenės dalis, kuri tuos domisi? Manysčiau, kad čia ir būtų Kultūros tarybos pareiga tuos rankraščius multiplikuoti ir sudaryti sąlygas jų naudojimui šiandieną ir išlikimui ateitį.

— Vyresniems mūsų kūrybingiems kultūrininkams nesulaikoma iš gyvenimo pasitraukiant, kaip Jūs žiūrėtumėt į išveivijos kultūrinio gyvenimo ateitį ir į vyresniųjų pakaitą?

— Kas ir kaip į mūsų kultūrinio gyvenimo ateitį bežiūrėtų, ji niekam negali atrodyti šviesi, tačiau ji jokiu būdu nėra beviltiška. Jei ji tokia būtų, jau šiandieną niekas iš mūsų dėl jos nesidrasdytume.

Pirmiausia pajusime grožinės literatūros spragą. Jei vidurinė karta dar viena, kitą poetę ir rašytoją davė, tai iš mūsų jaunios kartos kitokių vargiai sulauksime. Su mažomis išimtimis, net ir tie jaunieji, kurie lituanistines mokyklas bus baigę ir igimtais literatūriniais talentais apdovanoti, kažin ar kurs, nes jų lietuvių kalba bus per silpna: virtuvinė, bet ne literatūrinė. Greičiau tokie bandys rašyti angliškai ir nevengs lietuviškų temų.

10 — 15 metų laikotarpį pradės retėti mūsų laikraščiai ir išnyks kultūropoliniai žurnalai. Pasiliks tie laikraščiai, kurie šiandieną yra pozityvūs ir tarnauja visos išveivijos labui, bet ne savos politinės partijos interesams.

Muzikiniame gyvenime savų chorų renesanso nesulauksime. Muziką iš jaunųjų atsisars, gal net ir daugiau ir net talentingesnių. Tikrai netrūks dailininkų, nes dailė, taip kaip ir muziką, kalbos barjerai nevaržo. Aišku, ateities jaunųjų muzikų ir dailininkų kūryboje pasigesime lietuviškų motyvų, tačiau ne visada jų suradome ir iš Lietuvos atvykusios kartos kūryboje. Tautinis šokis mūsų jaunimo tarpe tapo toks populiarus, kad jis ir toliau dominuos mūsų kultūriname gyvenime. Netrūks nei šokių, nei žiurovų.

(Nukeliai 2 psl.)

Linksmasis reporterio pieštukas: sulietuvinatos operos premjera



Lietuvių išveivijos jauniosios kartos atstovai Romukas ir Julytė: „Mudu mylimėst... Mudu mylimėst...“
Julytės mama, ponja Bendruomenienė: „Kad man čia tas ilgaplaukis Altukas daugiau nesimaišytų. Julytė, marš į vidų.“
Romuko mama, ponja Altienė: „Bendruomenytė man | maršjas? Geriau pasaulio pabaiga! Vaitke, marš namo!“

Piešė V. Viktoro šipailos

POKALBIS SU KULTŪROS TARYBOS PIRMININKU

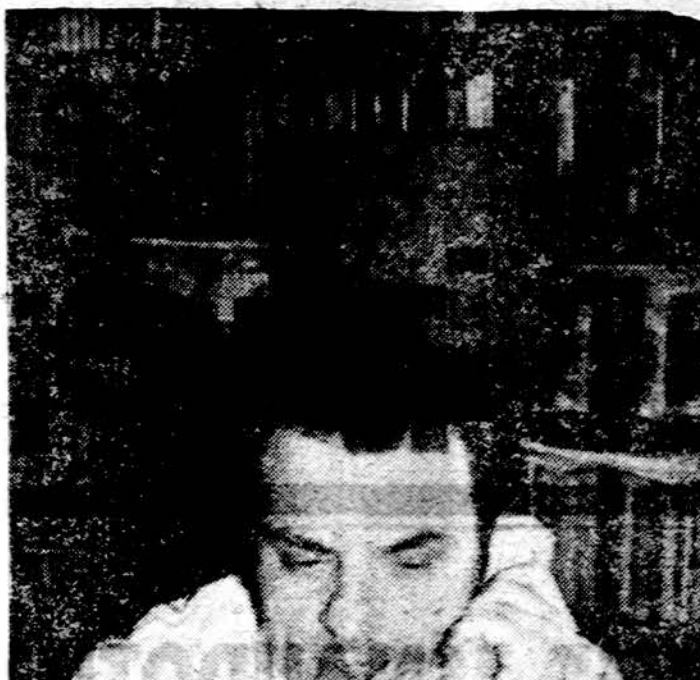
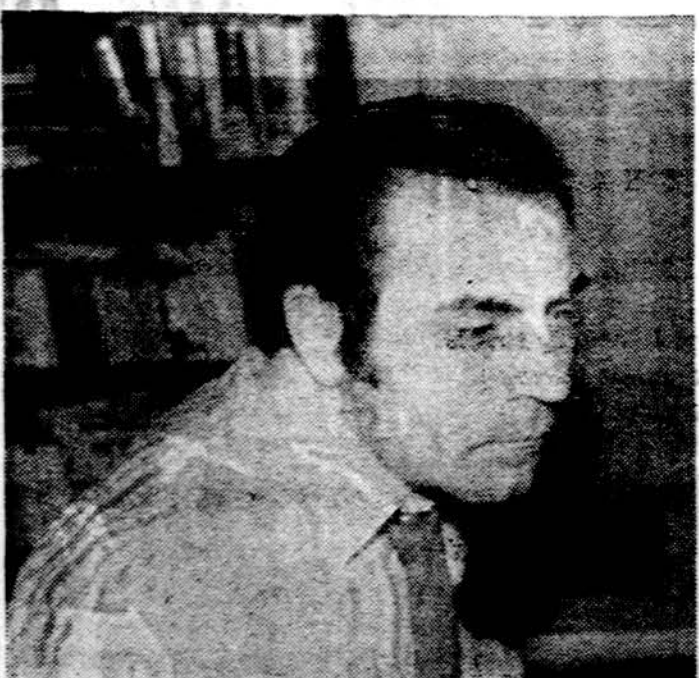
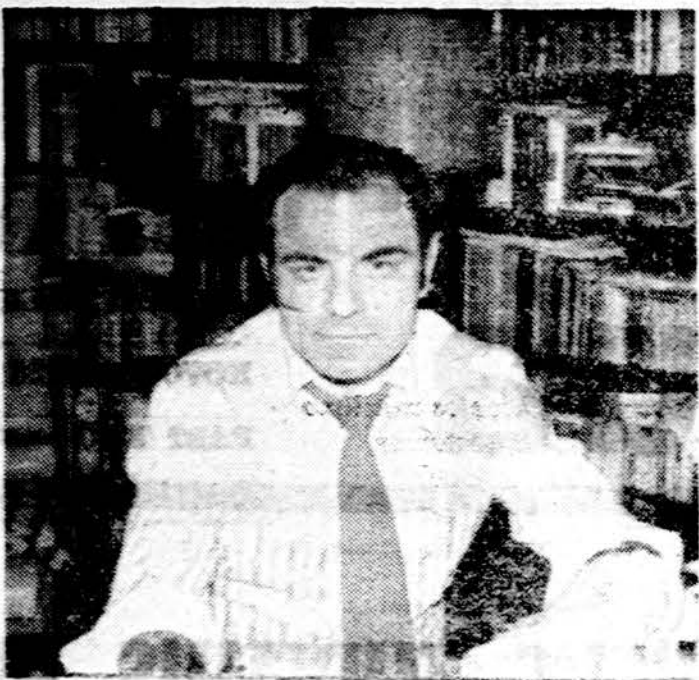
(Atkelta iš 1 psl.)

Kaip matote, neprašau, kad išsivijos kultūrinis gyvenimas ateinančiuose dešimtmeciuose subyrėtų, bet taip pat neprašau, kad kas pakeistų amžinybę pasitraukiančius literatus, istorikus, liuanistus. Vis dėlto, jei mokėsime taikytis prie besikeičiančių gyvenimo sąlygų, jei mokėsime išnaudoti visus turimus resursus, nevengsime naudotis ir okupuotos Lietuvos kultūrininkų pasiekimais, nors gal ir nepasiekdami kultūrinio everstų, išlaikysime pakenčiamą kultūrinį lygį.

— Pats didysis kultūrinių reikalų rėmėjas lig šiol buvo ir, tur būt, ir toliau bus Lietuvos fondas. Jūsų manymu, ar Lietuvos fondui reikėtų ir toliau smulkios sumelėmis remti daugelį tegu ir vidutinių projektų, ar dėmesį sukaupti ir mažesnių skaičių, tačiau labiau reikšmingų, labiau išliekančių darbų? Jeigu pasisakytumėte už pastaruosius, kurie, jūsų manymu, būtų labiausiai akcentuoti?

— Prieš atsakydamas į Jūsų klausimą, vis dėlto norėčiau kai ką paryškinti. Dažnai, kai kalbame apie Lietuvos fondą, kurį taip pat vadiname ir milijoniniu fondu, pradedame ir galvoti, kad jis kasmet skirsto milijonus dolerių liuanistinio švietimo ir kultūros reikalams. Iš to ir kyla kaltinimai fondo skirstymo komisijai už nevykusių skirstymą, o LB švietimo ir Kultūros taryboms už švietimo ir kultūros apleidimą. Iš tikrųjų jį kasmet iš LF yra gaunamos tikrai kuklios sumos, kurios šiandieną tegalėtų būti tik papildomu, bet ne pagrindiniu lėšų šaltiniu. Pvz. praėjusių metų LF pelnas siekė apie 40,000 dol., kai tuo tarpu VLKAS lėšavimo reikalams surinko per 90,000 dol. Lietuvos Bendruomenės Kultūros taryba kultūros reikalams iš LF gauna apie 10 — 15 tūkstančių metų, taigi mažiau nei ALTas per metus išleidžia sąjone tarautojų algoms. Aišku, kada skirstoma tokia maža pinigų suma, o prašymų tiek daug (1976 m. buvo gauta 60 prašymų), tada patenkintiems prašymams tenka smulkios sumelės.

Kodėl LF pelno skirstymo komisija remia daugelį, kaip Jūs sakote, vidutinių projektų? Manysčiau dėl to, kad LF supilaukė pinigų smulkios sumomis iš įvairių Amerikos kampelių, ir šiandieną prašymai ateina iš tų pačių vietų, tad pelno komisija ir stengiasi kuo daugiau jų patenkinti. Tai ne-reiškia, kad nėra gauta stambių projektų. Pvz. yra desperatiškas prašymas iš Manlyand knygu leidyklos 40,000 dol. paramos ir paskolos, LKMA prašo 24,000 įvairių veiklų išleidimui, bet tai sumos, prašokančios metines LF lėšas, skirtas kultūriniam reikalams. Jei LF patenkintų vieną ar kitą iš šių prašymų, skirtų tam vienerių ar net dviejų metų pelną, atmesdamos visus kitus prašymus, ar nesulauktų dar daugiau kritikos? Kas gali nuspręsti, kurie darbai labiau reikšmingi, labiau išliekantys? Dailininkų menas, rašytojų literatūra, muzikui muzikiniai kūriniai, pedagogų stipendijos studijuotiems ir t. t. Aš asmeniškai, nors pirmą kartą dalyvavęs LF pelno skirstymo komisijos posėdyje ir balsavau už smulkus projektus, ateityje pasisakysiu tik už lėšų koncentravimą didesniams darbams. Klausiate, kas mano manymu, labiausiai akcentuoti? Sakysiu, kad mane labiausiai



Kalbame su JAV LB Kultūros tarybos pirmininku inž. Juozu Gaila.

jaudina mūsų archyvinės medžiagos išlikimas, išsaugojimas. Eilė mūsų kultūrininkų turi sukaupę vertingas liuanistines bibliotekas, surinkę daug archyvinio turto. Kas su tuo viskuo atsitiks, jiems mirus? Net ir ta liuanistinė medžiaga, kuri šiandieną renka, kada kurių universitetų ar amerikiečių institucijų, nėra saugi ateity. Ar už 20 — 30 metų ja nebus norima atsikratyti, kai ja bus mažai naudojama? Ne-reikia žvelgti nei į tolimą ateitį, juk ir šiandieną PL archyvas, Muzikologijos archyvas išsilauko tik pasisventusių asmenų dėka, vadinamas Alkos muziejus sugrįštas ir ankštas patalpas, kur

ekspozitai net negali būti tinkamai išdėlioti, svetimautis, ieškantis medžiagos apie Lietuvą, daugiau jos ras pas privačius asmenis, nei mūsų vadinamose oficialiose įstaigose. O kas bus, kai tie asmenys pasitrauks iš gyvųjų tarpo? Todėl ir manysčiau, kad LF reikėtų kelerius metus susilaikyti nuo ligšiolinio pelno dalinimo ir kaupti lėšas mūsų archyvu sutvarkymui ir išlaikymui. Norėčiau pabrėžti, kad tai yra tik mano asmeninė nuomonė.

— O ką pati Kultūros taryba darytų, jeigu būtų ne tik išmintinga, bet ir turtinga?

— Ką ji darytų, jei būtų išmintinga, tai man sunku būtų atsakyti, bet leiskite pafantazuoti, ką ji darytų, jei būtų pašalusi turtinga.

Pirmiausia, visiems stojantiems i chorus mokėtų stambias algas, aišku, antvalandžius už išvykas ir koncertus. K kultūrinį parengimų pašalintų alkoholinius gėrimus, dešras, kopūstus, gi atsilankiusiems duotų maistpinigius, kuriuos galėtų išleisti savo pasirinktuose restoranuose. Visus lietuviškus laikraščius ir žurnalus siuntintų veltui, gi DRAUGĄ "special delivery". Pas amerikietį rašytoją Leon Uris užsakytų knyga apie lietuvių lais-

vės kovas su gera doze erotikos, kad knyga taptų "bestselleriu" ir vėliau Hollywoodas ją paverstų filmu. Įtaigotų dirigentą Arthur Fiedler i Boston Pops repertuarą įtrauktų eilę lietuviškų kompozicijų. Pas kompozitorių Leonardą Bernsteiną užsakytų lietuvišką simfoniją, kuri būtų pirmą kartą atlikta J. F. Kennedy centre. Įmokytų dainininką John Denver bent vieną lietuvišką liaudies dainą, jis ją dainuotų lietuviškai ir angliskai, ir pasidarytų "number one hit" visame pasaulyje...

Tai būtų fantazija, bet kas mūsų negausiai ir palyginti neturtingai išsivijai yra fantazija, tas kitoms tautybėms šiame krašte yra realybė. O vis dėlto ne vien materialiniuose ištekliuose glūdi kultūrinės veiklos pradai. Esu tikras, kad, jei šiandieną skirtume milijonines premias už meną, literatūrą, muziką, vis tiek nebūtume tikri dėl pasauli stebinančių sedėvų. Galėtų kultūros taryba būti ir išmintinga ir turtinga, vis tiek nerastų būdų i poezijos vakarus, piano recitalius kiekvienoje kolonijoje sutraukti šimtus klausytojų, i chorų eiles dainos nemėgstantį jaunimą. Net ir maistpinigius gavęs, žiūrovas žiovautų, laukdamas pabaigos, algą gaunąs choristas žibiotų be balso, jei jo sielos gelnėse nebūtų meliš lietuviškai dainai. Dykai atsistąs laikraštis, knyga, žurnalas, dar greičiau atsiderintų atmatų dėžėje neskaityti.

Kaip matote, netikiu, kad neriboti materialiniai ištekliai iškeltų lietuvišką kultūrą išsivijoje i tobulę, tačiau išlaikyti bent pakenčiamą kultūrinio gyvenimo lygį, išpausti kuo daugiau iš dar gyvų ir iš nepriklausomos Lietuvos atvykusių ir šiandien atvykstančių, o taipgi jau šiame krašte užaugusių kultūrininkų ir užtikrinti iki šiol sukurtų kultūrinį vertybių išlikimą ateičiai reikalingos žymiai gausesnės lėšos negu tie 10 ar 15 tūkstančių, kuriuos LB Kultūros taryba gauna iš Lietuvos fondo.

Dešimt dramų 25-jame Stratfordo festivalyje

ALFONSAS NAKAS

Ispilietinės, ištvirtinės ir daugiau negu amerikini garsą pasiekęs, kanadiškas Stratfordo festivalis šį pavasarį pradeda 25-tąjį sezoną. Apie jo pradžią, augimą ir daugelio metų sėkmę šio dienraščio puslapiuose esu plačiau rašęs prieš porą metų. Užperėitą ir perėitą vasarą sekė mano reportažai — paskirų spektaklių išpūdžiai. Pats Stratfordo festivalyje patirdamas nepaprastai daug džiaugsmo, noriu, kad kuo daugiau tautiečių imtų Stratfordą lankyti ir ten dvasinį alkį malšinti. Šiame rašinyje trumpai supažindinsiu su sukaktojo sezono programa ir priminsiu, kada, kur ir kaip galima bilietais apsirūpinti.

Abiejuose teatruose — Festivalio ir Avon — statoma po penkis spektaklius. Festivalio teatre — vien Williamo Shakespeare'o (kad nekiltų neaiškumų, veikalų pavadinimus rašysiu tik angliskai): A Midsummer Night's Dream (pirmasis spektaklis birželio 6, paskutinis — rugpjūčio 10), All's Well That Ends Well (birželio 7 — rugpjūčio 22); Richard III (birželio 8 — spalio 15); Much Ado About Nothing (rugpjūčio 16 — spalio 15); As You Like It (rugpjūčio 18 — spalio 14). Čia tenka pastebėti, kad Richard III ir All's Well... šią vasarą statomi ne atsitiktinai, o todėl, kad abu veikalai buvo Stratforde pastatyti pirmą sezoną 1933 metais, improvizuotam varganam teatre — palapinėje. Tai, taip sakant, suakutina veikalai. All's Well... iš viso ir tebuvo statytas tik 1933

m. vasarą. Visi kiti statyti po du kartus, išskyrus komediją A Midsummer... statytą 1960, 1968 ir 1976 metais.

Avon teatre šią vasarą testomas vienas Shakespeare'o veikalas — Romeo and Juliet. Jis repertuare išbūsus kiau vasarą, nuo birželio 6, iki spalio 15. Kitą Avon teatre statomi veikalai yra: Henrikas Ibseno Ghosts (birželio 7 — spalio 1); Augustas Strindbergo Miss Julie (birželio 8 — rugpjūčio 22); Ferencas Molnaro The Guardsman (birželio 9 — rugpjūčio 23); ir Noel Coward'o Hay Fever (rugpjūčio 27 — spalio 15, tad tik poį paskutinių sezonų savaicę). Nėra vėgas Henrik Ibsen Lietuvoje buvo labai mėgstamas, o tarp kelių kitų Valstybės teatre statytų dramų buvo ir Smėklos. Kiek mažiau pažįstami, bet lietuviams nesvetimi ir sydas Augustas Strindberg, ir vengas Ferencas Molnar, tik anglas Noel Coward mūnūs gal mažiausia pažįstamas, nors anglosakų pasauly jis yra plačiai žinomas kaip dramaturgas, aktorius, kompozitorius ir kitų talentų puoselėtojas. Komedija Hay Fever duos gerą progą ir jį pažinti.

Kadangi tikėjosi, jei ne visus, tai bent penkis — šešis spektaklius pamatyti ar apie spektaklius savo išpūdžius parašyti, čia sinulku menininkai dabar neįsitrausiu kiekvieno veikalo režisierų, visu-

aktorių, pastatymo dailininkų ir muzikų. Trumpai ir bendrai tesuminėsiu tik keliolika vardų. Šio sezono (ir dar kelių sekančių) vyriausiu režisierium ir Stratfordo festivalio meno direktorium lieka Robin Phillips, jaunas, nepaprastai išradingas vyras. Kitų režisierių tarp pažymėtina vieništelė ir pirmoji moteris Margaret Charlesworth, Arif Hasnain, David William, David Jones. Pagrindines roles vaidinančių aktorių tarpe yra anglų TV ir filmu žvaigždė Margaret Tyack, William Hutt, Martha Henry, Brian Bedford, Maggie Smith, Douglas Rain, Alan Scarfe, Marti Maraden, Leslie Yeo, Domini Blythe, Richard Monette, Eric Donkin, William Needles, Nicholas Pennell. Galėčiau dar suminėti bent keliolika, bet užteks. Jau ir čia suminėti vardai Stratfordą dažniau lankantiems daug ką pasako.

Kaip įsigyti bilietus? Pastu užsakymai priimami nuo kovo 7. Rašyti adresu: Festival Box Office, P.O. Box 520, Stratford, Ontario N5A 6V2, Canada. Visą pirmą patariu paprašyti viso sezono programos. Ją gavus, pasirinkti spektaklių datas ir bilietų kainas (o kainuos šią vasarą nuo 3.50 iki 12.50 dolerių Festivalio teatre ir nuo 3.50 iki 10.50 dol. Avon teatre) ir tuomet kitu laišku siųsti užsakymus. Telefonu užsakymai priimami nuo balandžio 18. Skambinti i tą patį Festival Box Office, nr. (519) 273-1600. Iš dešimties miestų veikia specialios linijos ir šaukimas nieko nekainuoja. Tai iš Toronto

(416) 363-4471; ir iš Detroito — (313) 964-4668. Bet šiuose miestuose yra ir po kelias bilietų pardavimo agentūras, tad telefonu užsakyti neįmanoma. Iš miestų kaip Chicago ir kitur, kur bilietų agentūrų nėra, patartina pastu ar telefonu bilietus užsakyti kuo anksčiau, bent prieš du ar daugiau mėnesių. Nesibijokite, jei, sakysiu, užsisakė 6 bilietus, o bevyksite tik du žmonės. Gražinamų bilietų beveik visada prie kasos laukia didelė minia — juos atpiks su dideliu dėkingumu.

Nauji leidiniai

• WORLD LITERATURE TODAY (Formerly Books Abroad), Volume 51, Number 1, Winter 1977. A Literary Quarterly of The University of Oklahoma. Editor: Ivar Ivask. Žurnalas anglų kalba išeina keturis kartus metuose. Didelio, puošnaus formato, iliustruotas, kiekvienas numeris netoli 200 psl. Metinė leidinio prenumerata 13.50 dol., vienišmet — 35 dol. Adresas: World Literature Today, 1005 Asp Ave., Norman, Okla. 73019.

Tai yra "Books Abroad" žurnalo naujasis vardas. "World Literature Today" Puikus buvo "Books Abroad", kurio kiekvieną numerį paminėdavome ir "Draugo" kultūrinio priedo "Naujų leidinių" skyriuje. Tačiau "World Literature Today" dar pagrėžėjo ir patvėrėjo tiek formatu, tiek turinio prasme. I persivarkius žurnalą dabar įjungiamos ir anglų kalba rašomos literatūros. Tokiu būdu žurnalas dabar apima

visą pasaulinę grožinę literatūrą. Tai tikras šiandieninės literatūros pasaulinis veidrodis. Šiame numeryje straipsniais daugiausia dėmesio skiriama 1976 metų Books Abroad — Neustadt tarptautinės premijos laureatų poetėi Elizabeth Bishop. Naujų knygų apžvalgoje aptariamas ir Leonardo Andriekaus poezijos rinkinys "Už vasaros vartų" ir Prano Naujokaičio "Lietuvių literatūros istorijos" trečiasis tomas. Abi recenzijos parašytos Rimvydo Šilbajorio.

• MOTERIS, 1976 m. Nr. 6. Lietuvių moterų žurnalas. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada.

Spausdinama Tyrų Dukters (Bronės Buivydaitės) apybraiža ir eilėraščių, prisimenamas poetas Pranas Vaičaitis, rašoma apie lietuvių moterį Vilniuje lenkų okupacijos laikotarpiu, apie moterų suvedžiojimą praity ir dabar, apie vašes mūsų naminguose, recenzuojamos naujos knygos, duodama plati moterų veiklos kronika, pristatomas mady ir grožio pasaulis, šeiminių kampelių ir kt.

Žurnalas išeina kas du mėnesiai, gausiai iliustruotas, gerame popieriuje, puošnios išvaizdos.

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIJUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusieris ir moterų ligų Ginekologinis Chirurgas
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building), Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 374-8004.

DR. VL. BLĄZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val.: pirm., antr., ketvirt., 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670
Rezid. tel. WAibrook 5-2043

Tel. Ofiso HE 4-5849, rez. 338-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1 iki 6 v. popiet.
Antr., penktad. 1-5, treč. ir šeštad. tik sustarim.

Dr. Ant. Rudoko kabineto perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GE 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt. 10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477; Rez. 246-2330
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nėrvų ir Emocinės ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.

Rezid. tel. — GI 8-6373
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė Akčių ligos
3907 West 108rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-3229
DR. JANINA JAKSEVICIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2634 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. FO 7-0006, Rez. GA 3-7773
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3944 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJĄ — CHIRURGIJA
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. stačkomas 12 valandų
488-4441 — 561-4006

Ištaigos ir buto tel. 652-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Iškyrus treč. ir šešt.

Tel. Ofiso ir buto: OLYmpe 2-4197
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val.
Iškyrus treč. ir šeštad. 12 val.

Tel. BELlance 5-9411
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojai)
3335 West 50th Street
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet.
Val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDNINĖS IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 238-2919

Ofs. HE 4-1818; Rez. PR 8-8801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2434 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave. karnas)
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 3 iki 7 v. p. p. Tik sustarim.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAPIS
7051 So. Washburn Ave. Tel. 735-6706
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinis rūmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 10-4 val. vak. Šeštad. 10-4 val. p. p. Trečiadieniai uždaryti.

Tel. — 233-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofiso:
111 NO. WABASH AVE.
4380 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
2618 W. 71st St. — Tel. 737-9140
Tikrina akinis, Pritaikomi akiniai ir Val. pagal susitarimą. Uždaryti treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATŲ CHIRURGIJA
2834 W. 62nd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakarą.
Ofiso tel. 776-2394, rez. 448-3668

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4265 W. 68rd Street
Ofiso telef. RE 5-4400
Rezidencijos telef. GR 6-0917
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligų
Ofiso ir rez. 2633 W. 49th St.
Tel. PHOSeph 8-1200
Ofiso val.: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 9-4 val. ir 6-8 v. vak. Šešt. 2-4 p. p. ir kitu laiku sustarim.

Ofiso tel. HE 4-3123, namų GI 8-8499
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — tik antradienį

Tel. Ofiso PR 6-4440
DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5107 West 71st Street
Valandos: 1-4 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.
Ofiso tel. 656-5100; namų 656-4899

DR. PETRAS ŽLJONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6304 S. Harrington Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 9-7
Šeštadieniai pagal susitarimą.

Reiner Kunze - Rytų Vokietijos poetas

1976 m. spalio 28 d. iš Rytų Vokietijos Rašytojų draugijos buvo pašalintas populiarius ir kritikų aukštai įvertintas poetas. Reiner Kunze. Kitam poetui, Wolf Bierman'ui, buvo uždrausta sugrįžti iš viešnagės Vakarų Vokietijoje. Tuos įvykius sekė protestų banga — prasidėjo didžioji kultūrinė — politinė Rytų Vokietijos krizė.

Lietuvos spauda paprastai smirga žiniomis apie "draugiškus" santykius su Rytų Vokietijos rašytojais ir kultūrininkais. Nuolat skaitome apie abipusius vizitus, knygų vertimus, bendrus kongresus, tostus ir šūkius. Gal būt, tie santykiai tarp lietuvių ir rytų vokiečių taip uoliai puoselėjami, nes Rytų Vokietija laikoma, palyginus, saugia ideologine teritorija — kai Lenkijoje, Vengrijoje ar Čekoslovakijoje beveik neįmanoma atrasti marksizmo — leninizmo tebetikinčių rašytojų, Rytų Vokietijos kultūrinė inteligentija didžiąja dalimi tebėra marksistinė.

Nežiūrint to, kai kurie svarbių Rytų Vokietijos rašytojų vardai labai retai ar niekad nepasirodo "Pergalės" ar "Literatūros ir meno" puslapiuose. Jų tarpe yra ir Reiner Kunze, kurio gyvenime ir eilėse atsispindi ne vieno Rytų Vokietijos rašytojo dilemos.

Savo jaunystėje Kunze ne daug skyrėsi nuo kitų savo kartos rašytojų Rytų Vokietijoje. Gimęs Hitlerio ir valdžią atėjimo metais, jis brenė uždaroje komunistinėje santvarkoje; nacizmo sausrą sekė marksistinė — lenininė indoktrinacija. Jo ankstyvieji eilėraščiai buvo priderami konformistiškai. Išsilaužti iš režiminio poeto rėmų Kunzei padėjo ryšiai su Čekoslovakija. Jis vedė čekę gydytoją, ir keletą sykų apsilankė Čekoslovakijoje, kur tuomet vyko plati liberalizacija. Pažintys su čekų rašytojais atvėrė jam naujus akiračius.

Kai 1968 metų rugpjūtį Varšuvos pakto kariuona užpuolė Čekoslovakiją, Kunze pareiškė savo protestą, išstodamas iš komunistų partijos. Jam, kaip ir daugeliui kitų rytų vokiečių, ši in-vazija buvo didelis smūgis. Už savo protestą Kunze turėjo brangiai užmokėti. Valdžia uždraudė spausdinti ką jis beparašytų. Partijos propagandistai pasmerkė jo kūrinį, kaip "antikomunistišką", "liguistą", "per daug narpliojančią žmogaus vidinį gyvenimą". Kai tik Vakaruose pasirodė jo poezijos rinkinys ar net pavienis eilėraštis, Kunze turėjo mokėti 300 markių pabaudą. Izoliuotas mažame Tiuringijos miestyje, Kunze su savo šeima priklausė ne tik nuo partijos vadų, bet ir nuo provincijos pareigūnų malonės. Jo jauna duklė pradėjo patirti įvairių nemalonių mokykloje. Padėję dar apsimušino iš vargingos vaikystės metų Kunzės paveldėtos ligos.

Nedaugelis sergančių poetų sugebėtų atsispirti nuolatiniams režimo puolimams. Bet Kunze nekapituliuoja ir nepalūžo. Jo paties žodžiais, "meninėje kūryboje kompromisas man neįmanomas". Ir vis dėlto, jo poezijos pobūdis pasikeitė. Kai šiam, iš prigimties trapiam, lyriškam poetui, tapo uždrausta rašyti lyriškas eiles, jis palaipsniui perėjo į satyrinę, poleminę poeziją, kurioje atsispindi jo pergyvenimai, valdžios persekiojimas, "apsiausties stovis" provincijos miestyje. Poemoje "Meno pabaiga" jis rašo:

Tau negalima, tarė pelėda
teterivui,
tau negalima dainuoti apie
saulę —
Saulė nieko nereiškia.
Teterivas ištrinė saulę
iš savo poemos.
Tu menininkas, tarė
pelėda teterivui —
Ir viską apgaubė tamsa.



Didžiojo vokiečių rašytojo Johanno Wolfgango Goethės (1749-1832) istorinio miesto Weimaro šiltnaminių kasdienybė Rytų Vokietijoje.

Taip jaunas lyrikas Reineris Kunze noromis nenoromis turėjo apiešti savo lyrinį pasaulį ir per-eiti į visai Rytų Europos poezijai būdingą satyrinį, ezopinį žemumą.

Savo poemoje "Negarsiai", Kunzė palygina dvyliką nacių valdžios metų ir dabartinę priešpaudą Rytų Vokietijoje:

Anais laikais
mano žodis buvo uždraustas
dvyliką metų,
girdėti balsas iš radijo.
Aš pagalvoju apie X
ir pradėdau skaičiuoti metus.

Nežiūrint savo poleminių eilė-raščių, Kunze tvirtina, jog jis esąs "įsipareigojęs socialistas" ir niekad neišvyks iš Rytų Vokietijos:

Man užrakintos knygos,
Man užrakinti laikraščiai,
Man užrakinti konferencijų
kambariai.

Aš pats esu užrakintas
krašte,
Kurį aš visad pasirinkčiau.

1971 metais Rytų Vokietijos valdžia nutarė kiek atleisti varž-tus. Kunzė vėl galėjo apsilankyti užsienyje. 1973 metų vasarą jis

gavo leidimą nuvykti į Miun-cheną, kur jam buvo įteikta Ba-varijos Meno akademijos literatū-rinė premija. Savo trumpoje pa-dėkos kalboje Kunze paminėjo "tamsą", gaubiančią pasaulį, ku-riame jis gyvena, bet drauge pa-brėžė, jog jis nesąs "opozicinis rašytojas". O per pasikalbėjimą Vakarų Vokietijos televizijos programoje jis dar sykį, atsargiai, bet nedviprasmiškai, pasmerkė Čekoslovakijos užpuolimą. Šie jo pareiškimai užrūstino dogmatiš-kuosius Rytų Vokietijos Komu-nistų partijos pareigūnus ir, pa-sak Vakarų spaudos, gerokai ap-sunkino partijos vadovo Ericho Honeckerio pastangas tęsti "ri-boto kultūrinio atlydžio" politi-ką.

1973 metais Kunzei vėl buvo leista spausdinti savo eiles Rytų Vokietijoje. Jo poezijos rinkinys "Laiškas su mėlynu antspaudu" išėjo Rytų Vokietijai sensacingu tiražu — 30.000 egzempliorių. Jis buvo labai greitai išpirktas, ir daugelis poezijos mėgėjų ėmė jį ranka ar mašinėle persirašyti, kaip samizdatą, ir net pardavinė-ti juodojoje rinkoje. Rytų Vokie-tijos spauda sutiko šį naują rin-kinį visiškai tylai. Recenzija apie

jį tepasirodė satyriniame savait-raštyje "Eulenspiegel", kur Kun-zė buvo apkaltintas "elitine aro-gancija", "ekcentriškumu" ir sa-vęs "izoliavimu". Į rinkinį ne-pateko apie 50 jo drąsiausių po-emu, įskaitant keletą, kuriose jis pareiškė savo solidarumą su Sol-ženicinu. Tačiau daugelio rinki-nio eilėraščių temos kalbėjo apie dalykus, kurie oficialiai neegzi-stuoja komunistinėje santvarkoje: asmens izoliaciją, rezignaciją, neviltį.

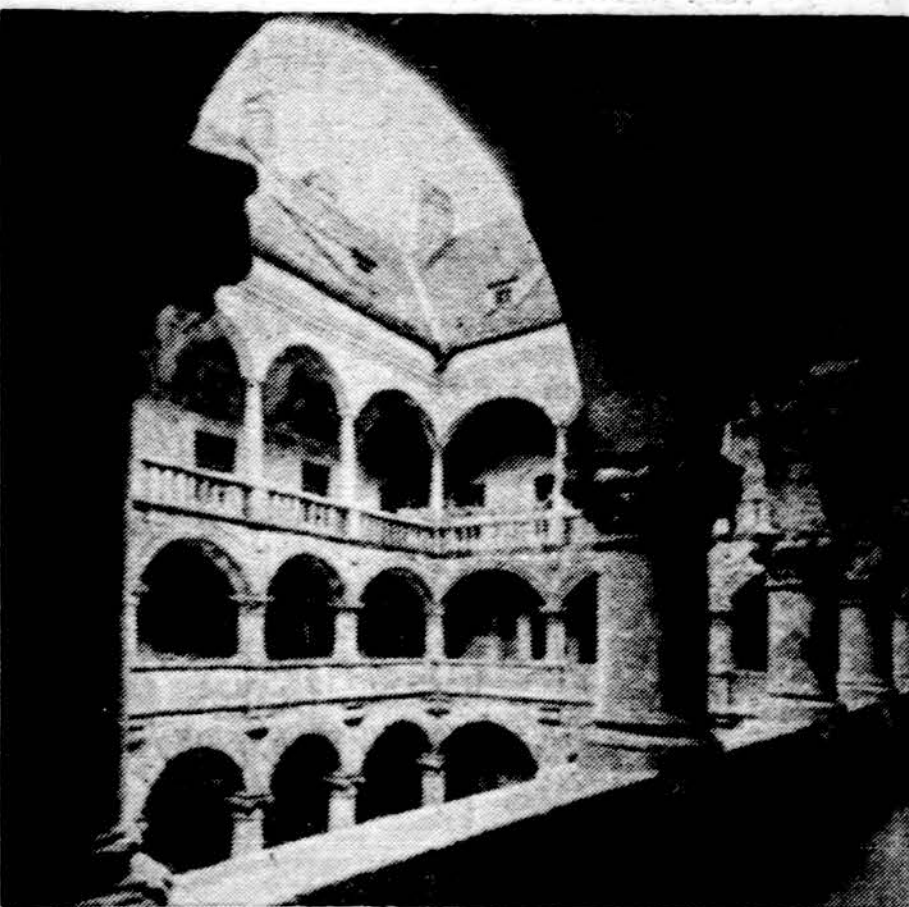
Vienas populiariausių Kunzės eilėraščių yra "Puškino Michai-lovskas", parašytas po apsilan-kymo istoriniame kaime, ku-riame rusų poetas praleido svar-bų savo kūrybos laikmetį. Šis ei-lėraštis prasideda rusams ir ry-tų vokiečiams jautria tema — nacių įsiveržimu į Tarybų Są-jungą, bet baigiasi pažadu ginti meninę kūrybą nuo bet kokios priepaudos:

Čia frontas
peržėdė sodą.
Neramus, bet
nesijausdamas kaltu, tariau:
Atleiskit man,
jei čia dabar išnirtų
bet kokie agresoriai, jie
susidurtų su
manim —
Kas tik mėgintų pult
poetų atvirusius sodus.

Prieš porą metų Michailovsko kaimas sužadino panašius jaus-mus Eduardui Mieželaičiui. Pri-simindamas, kaip "vulgarioji" pokario kritika buvo jį "absoliučiai izoliavusi" — iš-rėmusi jį, kaip caro valdžią Puškiną, ir savo "vidinį Michailovską" — jis ra-šė "Pergalėje":

"Puškino poetas išdidus: jis ir Michailovsko tremtyje nenulen-kia savo neklusnios garbanotos galvos. Ir, aišku, laisvė vėl išky-la čia kaip būtiniausia sąlyga jo kūrybai".

Tai pareiškęs, Mieželaits te-betamauja poetus marionetėmis sistemai. Reineris Kunze pasirinko kitą kelią. Jo poezija dabar neprieinama skaitytojams Lie-tuvoje, bet jo idėjos ir įvaizdžiai, kaip Michailovskas, kryžiuojasi su lietuvių poetų rūpesčiais ir po-etiniais takais. Stokh.



Senoji Drezdeno architektūrinis kampelis Rytų Vokietijoje.

Netolimos praeities heroizmas

R. Spalis, MERGAITE IŠ GETO.
Romanas. Išleido "Viltis" 1975 m. Knygos išleidimo mėcenatas dr. Vy-tautas P. Dargis. Spaudė "Vilties" spaustuve Clevelande. Knyga 344 psl., kainą 5 dol., gaunama ir "Drauge".

Perskaitęs Romualdo Spalio herojų veiklos naują etapą romane "Mergaitė iš geto", galvoju: iš kur gi autorius semia-si stiprybės rašyti serijinę prozą

PR. VISVYDAS

apie šurpiausių lietuvių tautai laikotarpi. Visa tai jis vadina "vienos kartos istorijos ciklu". Za-dar parašyti dar du toms. Susi-darys septynios romano pobūdžio knygos.

Tikėjimas savo tiesos reikš-mingumu, tur būt, ir yra pagrin-

dinis jo romanų rašymo aksti-nas. Kiekvienas autorius turi kuo nors tvirtai tikėti, kitaip sakant, vadovautis "moraline šviesa", kad knyga judėtų nuo pradžios iki galo. Nušviesti, parodyti savo herojų pergyvenimus — tai juk dažno "tiesa" alsuojančio rašy-tojo tikslas. Apie tai kaip tik už-simena R. Spalis romano "Mer-gaitė iš geto" pabaigoje, žodyje (Nukeita 1 4 psl.)

Iš Rytų Vokietijos poezijos

BERTOLT BRECHT

Po liepos septynioliktosios sukilimo
Rašytojų sąjungos sekretorius
Stalino alėjoj išdalino lapelius,
Kuriose buvo rašoma, kad liaudis
Prarado vyriausybės pasitikėjimą
Ir tik pavirgubintu darbu
Tegals jį susigrąžinti.
Ar tik nebūtų paprasčiau,
Jei vyriausybė
Paleistų liaudį ir
Išsiritų sau kitą.

HEINZ KAH LAU

LAIKRASČIAI

Rytiniam laikrašty žinutė:
Teismas nuteisė žmogų.
Už ką ir prieš ką?
Laikraštis terasė:
Teismas nuteisė žmogų.
Kieno rankose laikraštis?
Ir kieno rankose žmogus?

REINER KUNZE

TRUMPAS KURSAS

Dialektika

Nežinėjai, kad jūs
pabikvumėt nežinėjais —

mes jus
mokysim.

Estetika

Kol imperializmas
dar nenugaulėtas,

sąjungininku laikykite
Pikąsą.

Etika

Centre stovi
žmonija,

Ne
šis ar tas žmogus.

Cenzūros reikalingumas

Viską
galima retušuoti,

išskyrus
negatyvą
mūsų viduje.

PASAKĖČIŲ PABAIGA

Kadaise, labai seniai, gyveno lapė...
gaidys pradeda
kurti pasakėčią.

Ir tuoj suprantą,
jog taip negalima,
nes, jei pasakėčią išgirs lapė,
jis pavirs gaidi.

Kadaise, labai seniai, gyveno žemdirbys...
gaidys pradeda
kurti pasakėčią

Ir tuoj suprantą,
jog taip negalima,
nes, jei pasakėčią išgirs žemdirbys,
jis paplūs gaidi.

Kadaise, labai seniai...

Kur tik pažvelgsi — tuštuma,
Jau niekur pasakėčių nebėra.

WOLF BIERMANN

Jie saiko: Arklių negalima perkinčyti
Brastos vidury.
Taisybė. Bet senieji jau prigerė.

Tu sakai: Mūsų klaidų prisipažinimas
padeda priešui.
Tiesa, Bet kam padeda mūsų melas?

Kai kurie sako: ilgainiui socializmas
visiškai neišvengiamas.
Gerai. Bet kas jį įgyvendins?

GENEROLO KY SAPNAS

Galingiausia vyriausybė paskelbė
įstatymą,
Kad visi žmonės yra laimingi,
įstatymą pažeidusiems
Mirties bausmė.
Netrukus
Teliko tikrai
Laimingi žmonės.

BERIBIS KONEVEIKIMAS

1.

Aš kupinas neapykantos.
Aš kietas, kaip akmuo.
Man galvą perskėlė per pusę,
Mano smegenim pervaziavo ratai.

Aš nieko nenoriu matyti!
Nestovinėkit aplink mane,
Nespoksokit į mane!
Kolektyvas pasuko klaidingais bėgiais.

Aš akmuo,
Kolektyvas nuo manęs izoliuotas.
Nespoksokit į mane taip suprantingai!
O taip, aš gerai žinau,
Jūs laukiat, visai įsitikinę,
Kol aš įplauksiu
į savikritikos tinklą.

Bet aš esu lydeka!
Ir jei norit mane užsupt ant duonos,
Turėsit sukapt mane
Ir smulkiai sumalt.

2.

Jei būčiau bedantis,
Vadintumėte mane subrendusiu.

Jei romia šypsena
Primitčiau išpuštiusius metus,
Manytumėt, kad aš
išminčius

Jei nuodučiau nematęs neteisybės,
Kaip jūs nebematot savo žmonių —
Seniai jau būtumėt mane priglaudę prie
krūtinės.

3.

Ką gi jūs vadinat
Protu?
Kai žmogus
Nevadina vaiko jo vardu,
Užtroškina laimę,
Nuryja skausmą,
Eina pačiu kelio viduriu,
Pačia mūsų lauko briauna,
Kartais vadina pelkęs jūrą,
O kartais sausžemiu,
Visa tai jūs vadinat
Protu

Ir nematot, kad jūs protas
Paskolinttas
Iš nykštukų smegenelių,
Iš žiurkių uodegyčių,
Sliauzų raukšlėjimosi. Jūs
Man grūdat pamokslus apie komunistą,
O patys esat laimės inkvizitorais. Jūs
Tempiat sielas į lauką. Jūs
Rištat geismą prie kankinimų rato. Jūs
Salin, išpuktę smukiai.
Įzeisti, išeldinti, salin nuo manęs!
Salin! Partijkit galvas dėl mano klaidų,
Bet eikit salin!

4.

Aš įsitvėręs laikysiuos tiesos,
Aš, melagis.

5.

Aš myliu jus visus.
Po tuo pasirašau ant
Lietaus, krušos, audros —
Mano meilė jums šilta.
Bet prašau palikt mane vieną
Ant mano klaidingų bėgių,
Atkirstą nuo kolektyvo.
Taip, mano sėbrai keisti.
Mano sėbrė, mano žmona,
Ir ji žino, kur mano širdis.

Vartė Rytų rašytoja

NETOLIMOS PRAEITIES HEROIZMAS

(Atkelta iš 3 pusl.)

skaitytui: „Netolima praeitis paprastai yra labai opi. Kai kas net mėgina iškreipti tą praeitį, ir tuo labiau jaučiu reikala užfiksuoti ją knygos puslapiuose. Kartais tenka priminti, kad visos ciklas nėra kronika, kad romanas, nereikalaujantis laisvės simant-procentinio tikslumo. Pav. „Rezistencijoje“ paminėtas laikraštėlis kai tuo metu pasirodė tik pamfletai ir t. t.“.

Is pastarojo prisipažinimo matome, kad autorius taiko i autentiskumą, bet drauge nežada sielotis dėl kelių neišvengiamų nedidelių nukrypimų. Jis gina autorišką teisę įterpti savo vaizduotės skaitiką, suprantama, nedidelį, nes kitaip ryštas duoti teisinga mūsų netolimos praeities vaizdą pavirstų gryna literatūrine fikcija. Atseit, literatūrinis „melas“.

R. Spalis sakosi rašas ciklini romane. Tik neaišku, skaitant minėtą kreipimasi į skaitytą, ar atskiras ciklo knygas galima laikyti atskirais vieningais romanais, ar vien tik bendros epopėjos tęsiniais? Kaip beieiti, „Mergaitė iš geto“ yra vadina ma romanu. Is teisingai: knyga turi aktualia, jaudinančią temą, visais atžvilgiais charakteriškai fiksuotą, veiklus ir kankintą ir nykią karo meto atmosferą. Net ir nurodymai parašė „tokių tyvesnų ciklo įvykių“ (žūr. „Atkelta iš 3 pusl.“), per daug nesudarą pasakojimo eigos. Gal tik tas autentiškumo eigos, ir toji pareiga neįsileisti iš akių ankstyvesnių herojų veiklos gerokai susilpnina romano architektūrinį stuburą, ypač paskutiniame knygos ketvirtadalyje. Vos tik iš fabulos rato paslaptį dingsta figūra Chaja Rozenbergaitė, tuoj veiksmas užgula salutinių veikėjų senų žaidimų tvarymo epizodais. Tuo tarpu mums visa laiką rūpi, kas atsitiko su Chaja. Autorius kaip ten neskuba informuoti: pasitenkina tik neaiškiomis užuominomis apie jos galimą pabėgimą i mišką.

Mano giliu įsitikinimu, žydu likimas nacių okupuotoje Lietuvoje ligiol nesustilaukė blaiviai išsmaus svarstymo išvies spaudoje. Literatai šiuo atžvilgiu yra kur kas jautresni ir drąsesni (A. Baranovas, romanai „Alg. Macius poezijoje ir daber R. Spalis). Retkarčiais bandome operuoti skaičiais ir faktais, atsargiai apsidami anuometinio teroro moralinį siaubą. Kai kada (o tai pasitaiko dažniau) neminime nei faktų, nei skaičių, bet su tam tikru patriotiniu kietumu paprastai kaitaujame Lietuvos žydams, kad jie, turėję šiltą užuovėją nepriklausomoje Lietuvoje, išdriso simpatizuoti komunizmui ir netgi padėjo bolševikams terorizuoti lietuvius. Priekaištai iš dalies teisingi. Tačiau jų potenciala išblunka prieš jūrai krūvių žydų nelaimės kalyną. Čia gi reikalus eina ne apie kelių tūkstančių žmonių išnaikinimą. Visi žinome, kokiu mastu buvo žudoma. Galima tik pasiteisinti, kad svastikos ir bolševikinių kūrų pragariška santarvė privedė žmoniją prie šios nelaimės. Teliaka istorikams ir sociologams išaiškinti, kodėl jie nesielgė ir nesielgia taip, kaip mes troškome ir dabar trokstame. Morališkai negalima pateisinti bet kokių nekaltų žmonių žudymą.

Knygoje mes susiduriame su žydu gelbėjimu Lietuvoje nacių siautėjimo metais. Susiduriame su ramiu tragizmu. Jis yklei krikščioniškos artimo meilės principu. Štai Romualdo Spalio romane „Mergaitė iš geto“ jaunas daktaras Kestutis Noreiša, neseniai pradėjęs vedybinį gyvenimą, atsitiktinai gatvėje sutinka besislapstančią Chają Rozenbergaitę. Nusiveda mergaitę i namus ir ryžtasi ją globoti, tai yra slepti nuo gestapo. Šio žygiu romane eiga tampa ne tik kompli-

kuota vyro — žmonos — globotinės emocijų sandūra, bet ir kaitria krikščioniškos moralės išbandymo oratorija.

Noreišos heroizmas — tai mūsų epochos šviesiausia apraška. Gyvojo Dievo idealą Noreiša stato pirmoje vietoje. Žinoma, jo žmona su pagrindu bijosi būsimų išdavių, bet ar ji turi teisę prieštarauti Kestučio morališkam žygdarbiui, tai jau kitas reikalas. Noreiša aiškina žmonai situacijos opumą: „Nekesdama, išvadydamą žyde, tu kartu nužudysi gerą Dievą savyje. Tavo tikėjimas pasidarys lygus ateizmui. Praktiškai atsisakai vykdyti artimo meilės įstatymą, o nori išpažinti jį tik lūpomis, klūpant prieš Dievą“. Noreišai rūpi gyvasis, nelūpinis Dievas, ne ritualas, bet Kristaus veikloji meilė. Jis žino, kad savo sąžinę nužudęs, nesilaustų vertas nei savęs, nei žmonos. Deja, tuo jis ne kiek netikina praktiškai, antisemitizmu sergančios žmonos. Marė atsisakė svarių, utilitarinių argumentų: „Jei nemeluoti, nesisukti, neapgaudinėti, žmonės daugiau nukentėtų. Savisaugos instinktas irgi Dievo duotas. Reikia jam paklusti“. Marė neaučia žydei jokios meilės, ji iš tiesų nekencia Chajos, nes bolševikai, jos manymu, žydu padedami, ištrėmė jos sergančią motiną. Ji negali suprasti, kodėl dabar jos vyras Kestutis, pats kalintas ir kankinamas bolševikų kalėjime, gelbsti žyde.

Po tokių susikirtimų jauna vedžiū santyčiai paslyja. Vyro skaidrus heroizmas tampa šeimoms idiliškos grovimo įrankiu. Šalia rasinės neapykantos įsiliepsnoja ir pavydas. Marė mato Chają vis labiau prisirišantį prie Kestučio. Užtat ji pradeda keršyti vyrui: visų pirma kratosi jo lovoje, teisinasi „pavargimu“, ne noru sugadinti figūros, o vėliau meluoja, yra neįtikinama, ir net sulaukia kūdimo iš moralistai smukusio spekulianto. Marės nuopoliis ir jos bejėgiškumas itin išryškėja Kestučio moralinio stangrumo šviesoje.

Noreiša tebemyli savo žmoną. Stengiasi kaip nors išnarplioti susidariusią problemą. Ima rūpintis Chajos perkėlimu i saugesnę vietą provincijoje. Tačiau žmonos pavydas, sadarko numatyta planą. Marė pati sugalvoja kitą būdą atsikratyti žariama kūrove.

Su Chajos pervežimu kartu romane fabulos sklandi logika bematant įklimpsta nereikalingu paslapčių bei machinacijų smiltynuose. Toks jau rašytojo R. Spalio polinkis — įtempti ir taip jau įtemptą situacijos diržą. Iš tikrųjų būtų daug idomiau skaityti ramų vaizdingą autoriaus pasakojimą, kaip Marės tėvas, spekuliantas Starkaitis ir Co. vežė Chają i provincijos slėptuvę ir kaip ji dinga, arba paprasčiau — kaip ji išprieivartauti.

Savo knygoje R. Spalis palietė universalią temą, nežūrint aktualumui, vis dėlto retą mūsų šiuolaikinėje prozoje. Tuo autoriui lyg ir įsipareigojo pakylėti save dvasiškai, labiau susimastyti, labiau susitelkti ties pagrindinių charakterių išgyvenimais. Juk Chajos tragiška padėtis ir Noreišos nuostabi herojiška laikysena prašyte prašosi meniško įžvalgumo, gal net didesnio taiklų detalinių panaudojimo, ar išraiškos lakoniškumo. Tiesa, autorius bando šia kryptimi ką nors ypatingo pasakyti Kestučio ir Chajos dialoguose: paliečia reikmingas žmonijos problemas: tautų naikinimą, Dievo nesirūpinimą žmonija, Kaino nuodėmę, dieviškos tobulybės siekimą. Jų abiejų atsivėrimai sakomi baisaus persekiojimo fone ir kaupia troškimas priekšverbi pro siaučiančio blogio kiautą. Tai gana svarbių romano skirsniai.

Galia, kad R. Spalis savo herojų samprotavimams nesuteikė



Magdalena B. Stankūnienė. Žiedų likimas (Nuotr. V. Noreikos). Iš parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoj

Kai dailininkė įrinka i vieną kuria temą

Šiuo metu Čiurlionio galerijoje vykstanti (paskutinė diena rytoj) dailininkės Magdalenos B. Stankūnienės tapybos ir grafikos paroda išsiskiria iš daugelio darbu parodinių dar i tuo, kad dailininkė, nesibalskdydama i šalis, visą parodą sukoncentravo i dvi temas: lietuviškos moters darbą (medžio raiziniui) ir egzotiškų žiedų ciklą (tapyba ir spalvoti pieštukai). Žinoma, parodos vertė nepareina nuo vieno kio ar kitokios temos. Svarbiausia, kaip tos temos kūrybiškai įkūnytos paveiksluose. Vis dėlto, kai parodoje kiekvienas dailininko paveikslas kalba vis kita kalba, visai nesiderindamas prie kitų, žiūrovui gana sunku susidaryti ryškesnį ir labiau išliekanti parodos bendrąjį vaizdą. Ir pačiam dailininkui kartais sunku susikaupyti ryškesniam savojo aš pabrėžimui, kai kiekvieno paveikslu vis perskoma i gana skirtingus laukus, visas užgriebtas problemas sprendžiant gana paviršutiniškai, ilgiau su jomis nepabuvojusi.

Pastaroji Magdalenos B. Stankūnienės paroda įsirežia atmintin, kaip ilgai ir kruopščiai dviem, jų pagrindinių temų užnėmimas labai įvairiuose atskirų paveikslų kompoziciniuose ir spalviniuose sprendimuose.

Trylikos medžio raizinių ciklas pavadintas „Moteri darbai“. Tai dar senojo Lietuvos kaimo moteri darbai: audimas, skalbimas, verpimas, drobių baltini-

mas, duonos minkymas, vandens nešimas ir t. t. Pasitinkus linijai, baltus ir juodus paveikslus plotus, dailininkė čia pavienės ir grupines dirbančių moterių figūras komponuoja kambarių vidaus arba laukų peizažo rėmuose, paveldiančius jau kone dingusio dailininko nostalgiją. Gal čia sakyti, kad dailininkė todėl šiandien neaktuali, toli nuo šių dienų gyvenimo srauto. Jei klausite, kaip įtin visą savo raizinių organizuoją, tai atsakymas bus: labai šiandieniškai, labai moderniai. Kas kita paveikslų temos. Ir su aktualiai šiandieniškai tema dailininkas gali praeiti, kaip lygiai su perspektyvine praeities tema dailininkas gali būti labai modernus. Tokia yra su „Moteri darbai“ Magdalena Stankūnienė. Analogiškas pavyzdys gali būti i vienas iš pirmųjų šiandieninio meno šulų — dailininkas Marc Chagall. Čikagiečiai gali pasižūrėti i jo milžinišką mozaiką miesto centre, aikštėje prie First Nat. Bank. Mozaiką pavadinta „Metų laikai“. Ten irgi pavaizduoti ne laukus šiandien ariantys traktoriai bei kvietiniai pjaunantys kombainai, bet dailininko vaikystėje i jaunystėje Gudijoje regėti žmoneliai su dalgiais ir net su galutvais. Bet ar dėl tų ir netgi paltuoms prieštauti Chagaliui, kad jis nemodernus, Stankūnienės ir Chagallo kūrybinio impulso vėsmės šia prasme yra tos pačios, nors vizualiniam darbo rezultate kiek-

MŪSŲ KALBA

Dar dėl svetimų vardu rašybos

Lietuvių kalbos gramatikoje nėra dėsnių ar taisyklių, kuri reikalauja rašyti svetimus vardus fonetiškai. Bet yra sena tradicija rašyti svetimus asmenvardžius i vietovardžius taip, kaip jie ištariami ir kaip lietuvių ausis girdi ar — dar geriau — kaip lietuviui lengviau ar patogiau ištariti. Geras pavyzdys — krikščioniški vardai. Visi jie svetimi, bet lietuvių ištariami ir rašomi lyg savi, lyg būtų lietuviški: Jonas, Petras, Povilas, Vladas ar Vladislavas, Vaclovas, Vacys, Kostas, Kostė ar Konstancija, Kazimieras, Kazys, Kazė, Julė, Marija, Pranas, Pranciškus, Jadvyga, Ona, Jurgis, Jurgita, Martynas; Marcelė, Monika, Viktoras, Viktorija, Petrė, Cile ar Cielija, Tadas, Aleksandras, Aleksis ir t. t. Panašiai ir su miestų

vardais: Paryžius, Madridas, Berlynas, Tilžė, Roma (seniau Rymanas), Maskva, Varšuva, Mintauja, Liepoja, Ryga, Venecija, Viena, Budapeštas, Helsinkis, Talinas, Vašingtonas, Karaliaučius (seniau Tvangstė), Augsburgas, Krokuva, Minskas, Pekinas. Panašiai tariami ir rašomi upių, kalnų, ežerų ir kiti geografiniai vardai. Tie vardai buvo vartojami vadovėliuose ir mokyklinėse knygoje.

Iš kur tas polinkis rašyti svetimus vardus fonetiškai? Lietuvių kalbos rašyba yra daugiau fonetinė negu istorinė (kilminė). Kiekvieną lietuvišką žodį rašome taip, kaip jį ištarime. Lietuviui nereikia atsiminti, kokios bus raidės žodyje. Tas įprotis rašyti žodį pagal tarimą ir nulė-

mė svetimų vardu fonetinį rašymą.

Jei okupuotoje Lietuvoje visi svetimi vardai rašomi fonetiškai, išskyrus mokslineis darbus, tai kaltinkite ne vien tą lietuvišką įprotį, bet ir Sovietų Sąjungą, tiksliau — Rusiją. Žinotina, kad rytų tautų mentalitetas ir galvoseną labai skiriasi nuo vakariečių. Kas vakariečiui netikslu ir neįtikinama, rusui lietuviui ir gera. Vakaru Europos tautos turi lotynišką alfabetą, todėl mano, kad pavardės ir kiti svetimi vardai galima ir imanoma tiksliai rašyti. Rusų ir kitų rytiečių alfabetas, tai nėra lotyniškis. Prieš antrąjį pasaulinį karą Sovietų Sąjungoje buvo apie 80 tautų, skirtingai kalbančių ir skirtingai rašančių. Iki šio laiko rusai įstengė suvienkinti (surusinti) apie 30 mažesnių tautų, bet apie 50 jų turi savo kalbas ir rašybas, todėl visiškai neįmanoma svetimus vardus transkribuoti iš originalių raštų. Lengviausia ir paprasčiausia užrašyti svetimą vardą taip, kaip jis ištarimas ar girdimas. Tokiu pat fonetiniu būdu amerikiečiai, anglai, prancūzai ir vokiečiai užrašo kiniečių, japonų, indų, korejiečių ir kitų Azijos tautų vardus, nes iš jų rašyti transkribuoti neįmanoma. Kiniečiai, japonai, prancūzai angliešuose ar prancūziešuose laikraščiuose savo vardus dažnai nusisūpsio. Taigi i kultūringi vakariečiai nėra perfekti.

Iš viso pasaulyje tobulos rašybos nėra. Nėra tobula ir lietuvių rašyba, nors ji geresnė už angli, prancūzų ir vokiečių. Liet. Encikl. rodo, kad mokyklų knygoje ir straipsniuose geriau vartoti svetimų vardu originalinę rašybą, pridėdant lietuvišką galūnę. Mat, lietuvių kalboje visi daiktavardžiai linksniojami, galūnė pagal linksnį ir skaitčių kaitoma. Todėl priekaištus dėl Mat-

(Nukelta i 5 pl.)

vieno savaip originalios.

Dvidešimt penki parodos darbai reprezentuoja egzotiškų gėlių ciklą. Tai tapyba arba spalvoti pieštukai. Paveikslai yra dailininkės kelionių po tiliuosius kraštus išpūdžių detalės — padidintų, lyg pro mikroskopą stebimų spalvingųjų žiedlapių margumynas. Juose nėra šioje temoje daugeliui įprasto rožinio švelnumo ir sentimentalios saldumo: žiedai ir jų detalės padarytos labai konstruktyviai, su dramatiškais spalviniiais kontrastais, vietomis virsdami kone abstrakčia kompozicija. Fonas (kartais kone juodas, kartais tik liai mėlynas arba drauge i gili-

ir toks) gerai balansuoja su priekini išmestomis žiedų detalėmis.

Šalia čia sumintų ciklinių temų, randame parodoje dar du medžio raizinius — triptikus: „Motinos“ ir „Erdvės“. Tai irgi temos labai šiandieninės. Pirmuose trijuose, nenorėdamos būti atpažintos, motinos skausmingai kienčia dėl prarastų ir paaukotų sūnių. Antruose trijuose besivoria erdvių objektai pinasi banguojančių linijų labirinte.

Aplamai, paroda liudija idomų rezultatų tam tikros dailininkės būsena, kai ilgesni laiką apima ir nepalaidžia vienos temos daugiadabio išsiskyrimas.

k. br.

Raimondos Apeikytės

PIANO RECITALIS

• Vieta JAUNIMAS

• Laikas: BALANDŽIO 3 d., 4 val. po pietų

• Bilietų kainos: \$5, 4 ir 3. Mokymams už pusę kainos.

• Bilietai gaunami prie įėjimo.

• Koncerto metu vaikų darželis visų amžių vaikams.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REKLEMENTS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug antspausimų, pildymų, etc.

Jei reikalingi. Pastandokite patogu planu atidėdant pastarūnų reklaminius ypatingai pigiai.

Pirmą užbaigti foto amatoriaus apmąstymus. Atidėdant pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Tel. — Prospect 6-8998

EKSKURSIJOS I LIETUVĄ 1977 M.

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Tel. (312) 238-0707

VIENOS SAVAITES EKSKURSIJOS

\$550.00

(Maskva, Vilnius, Maskva)

#1 — GEGUZES MEN. 2 D. #1-A — GEGUZES MEN. 9 D. #11 — RUGSEJO MEN. 26 D. #12 — SPALIO MEN. 10 D. #13 — SPALIO MEN. 17 D.

VISOS KAINOS PAZYMOTOS NUO BOSTONO AR NEW YORKO — NUO CHICAGO PRIDETI DAR \$121.00

DVIEJU SAVAITIU EKSKURSIJOS

#3 — BIRZELIO MEN. 4 d. — Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas, Helsinkis \$1,198.00 #4 — BIRZELIO MEN. 26 d. — Maskva, Vilnius, Lu cernas, Lugano, Zenevė (Sveicarija) \$1,376.00 #5 — LIEPOS MEN. 4 d. — Maskva, Vilnius, Roma \$1,376.00 #6 — LIEPOS MEN. 9 d. — Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas, Helsinkis \$1,217.00 #7 — LIEPOS MEN. 18 d. — Maskva, Vilnius, Lu cernas, Miunchenas, Baden-Baden, (Sveicarija ir Vokietija) Bazelis \$1,337.00

#8 — RUGPICIO MEN. 1 d. — Maskva, Vilnius, Leningradas, Helsinkis \$1,376.00 #9 — RUGPICIO MEN. 15 d. — Maskva, Vilnius, Leningradas, Helsinkis \$1,171.00 #10 — RUGSEJO MEN. 3 d. — Maskva, Vilnius, Roma \$1,376.00 #14 — GRUODZIO MEN. 20 d. — Maskva, Vilnius, Ryga \$1,138.00

Visos ekskursijos aptinkys KAUNA ir TRAKUS (Prices subject to change)

PASALIO LIETUVIŲ BENDROVOMENES SKRIDIMAS I LONDONĄ — 2 ar 3 savaites — \$335 is Chicago, Liepos 29 d. — Ilyvkiames.

Taip pat parduodame skridimus (charter) i Chicago i Varšuvą, Frankfurtą, Los Angeles, Jona.

— nuo \$400.00 — nuo \$340.00 — nuo \$140.00 — nuo \$200.00

MŪSŲ KALBA

(Atkelta iš 4 pusl.)

kurkevičiaus pavardės yra visai be pagrindo. Jo pavardė neiškreipta, labai teisingai užrašyta, tik pridėta linksnio galūnė. Mažurkevičius, augęs ir mokėsis Ukrainoje, žino, kad ir ukrainiečiai jo pavardę linksniuoją, kaitaliuodami galūnę.

Mes labai susirūpinę informacijos tikslumu. Ir tai gerai. Bet neidealizuokime amerikiečių. Kaip jie savo spaudoje rašo rusiškas pavardes! Klausdamas radiją ar žiūrėdamas televizijos, stebies, kaip ištariamąs Chruščiovo ar Brežnevo pavardės. Nesenai vienas radijo pranešėjas citavo du sakinius (angliškai) iš rusiško žurnalo Ogoniok, kurį paskaitė AGANIJAK. Jei rusiškai nemokėtum, stebėtumeis tuo "rusišku" vardu.

Grįžkime prie savo lietuviškų vardų, kurie šiuo metu gan dažnai užtikinami amerikiečių spaudoje ir kartais sunkiai beatpažįstami. Kur čia ta tikslis ir teisinga amerikiečių informacija? Negirdiau jos. Ji tik gera ir tiksli, kai vartoja angliškus vardus. Tą patį galėtume pasakyti ir apie lietuviškus laikraščius.

Mes turime savo rašomosios kalbos gerą žodyną, gramatiką, kurioje suformuluoti dėsnių rašybai, skrybai. Bet mūsų spaudoje tikra anarhija. Kodėl? Ar kalbos nemokame? Ar rašyti neišmokome? Ne. Ir kalbą mokame, ir rašybą. Tik esame per dideli gudragalviai, per dideli individualistai. Vienam nepatinka Chicago, todėl rašo Čikaga. Kitam nepatinka Kanada, todėl rašo Cana. Trečiam nepatinka bažnyčia ir parapija, todėl rašo šventovė ir parapija, todėl rašo šventovė ir parapija, todėl rašo šventovė ir parapija.

Kitam negeras respublikonas, rašo respublikininkas. Rašo rancams, žmonėms, mokytojams, redaktorius pataiso rankom, žmonėm, mokytojams. Rašo tur būt ir turbūt, vieni išskiria tuos žodžius kableliais, kiti ne. Vieni rašo antraštes visus žodžius didžiąja raide (amerikietiška), kiti tik pirmą žodį. Iš visko atrodo, kad kiekvienas redaktorius turi savo kalbos rašybą ir jos rašybos taisyklės, kurių jis vienas tesilaiko. Trumpai sakant, mes nenorime paklusti gramatikai ir žodynui, nenorime sutartinai vartoti savo beveik nusistovėjusią rašomąją kalbą ir jos rašybą.

Kartais atrodo, jog pamiršome, kad kalbos rašybą yra sutartinis dalykas. Kas kalbininkų nutarta, ir visuomenei pateikta, švietimo vadovybės patvirtinta, reikia imti be pakitimų. Taip pat atmintina, kad mes niekada nesudarysime tokios rašybos, kuri visiems būtų gera, paranki ir priimtina. Visada bus nepatenkintų. Jei tie nepatenkintieji bus aukštos kultūros, nusileis ir negriaus nustaitytos rašybos formų, nereformuos pagal savo norą, tada nebus ir rašybos anarhijos.



V. K. Jonynas

"Hamlet" iliustracija

Kultūrinė kronika

DAIL. V. K. JONYNUI 70 METŲ

Dailininkas Vytautas Kazys Jonynas šiemet jubilias: kovo 10 d. jam suėjo 70 m. amžiaus. Alytaus apskr. dūžkas, gimęs 1907 m. Grafika, medžio skulp-

Kas reformuos ir pataisys mūsų kalbos rašybą? Ne mes, gyveną JAV, Kanadoje ar Australijoje. Rašybą vartoja visa tauta. Didžioji lietuvių tautos dalis gyvena okupuotoj Lietuvoj. Ji turi daugiausia lietuvių kalbos žinių, daugiausia rašytojų, mokslininkų, mokslo institucijų ir mokyklų. Tik ji turi teisę keisti mūsų rašybą ir jos dėsnius ir tuos pakeitimus skelbti, žinoma, su Maskvos pritarimu. Ir D. Satas sutinka, kad reformos teisė ne mūsų priklausau. Bet mes, gyvenantieji užsieniuose, galime dalyvauti rašybos reformos procese, pasiūlydami savo projektus, pasakydami savo nuomonę apie keičiamuosius dalykus. Galėtume pasiūlyti savo projektą ir apie svetimų vardų rašymą. Tik abejotina, ar provokarietiškas projektas ras pritarimo. Komunistai ten visuose sprendimuose tarią paskutinį žodį, kuris nėra palankus Vakarų kultūrai, mokslui ar ekonomijai.

Kalbant apie mūsų rašybą, pasakytina, kad okupuotos Lietuvos lietuviai tebevartoja mūsų jab-

tūrą ir vidaus dekoravimą studijavo Kauno Meno mokykloje ir Paryžiuje. Lietuvoje buvo Kauno Taikomosios dailės instituto direktorius, Lietuvos Kultūros paminklų apsaugos įstaigos viršininkas, Paryžiaus Pasaulinės pa-

lonskinę rašybą. Yra smulkių pataisyimų, bet jie jabolonskinės rašybos, kaip sistemos, nepakeitė. Turėtume ir mes ją vartoti ir savavališkai nekeisti ar nereformuoti tų rašybos dalykų, kurie mums nepatinka. Nepatinkamų rašybos smulkmenų galime vengti, bet negalime taisyti ir skelbti. Bendrosios rašybos taisyklės duoda mums plačius rėmus, kuriuose yra daug vietos rašybai gerinti, tobulinti ir gražinti.

M. Stonys

rodos lietuvių sekcijos reikalų vedėjas (1936 m.). Išeivijoje - Freiburgo Taikomosios dailės instituto direktorius. Dalyvavo daugelyje parodų. Jo kūrinių turi įsigiję daugelis meno muziejų. Daugelio knygų iliustratorius, daugelio bažnyčių (jų tarpe ir Marquette Parko) dekoratorių skulptūromis, bareljais ir vitražais. Vienas kūrybingiausių mūsų dailininkų, buvęs pakviestas net ir Vatikano paviljoną Pasaulyne parodoje meniškai apipavidalinti. Paminklinių lietuvių koplyčių Washingtono ir Romoje meniškai išpuošėjas.

VAKARONĖ SU RASYTOJU VINCŲ RAMONU

Švietimo tarybos ruošiamą kultūrinę vakaronę su rašytoju Vincu Ramonu Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje, įvyks atnaujintą penktadienį (balandžio 1 d.) 7 val. 30 min. vak.

Vincas Ramonas yra vienas iš ryškiausių šių dienų lietuvių belietuvių. Jo monumentalūs romanai "Kryžiai" ir "Dulkės raudonam saulei", o taipgi novelių knyga "Miglotas rytas" yra jau labai pastovus ir tikras visos lietuvių literatūros turas. Aplamai, Vincas Ramonas yra vienas iš labiausiai skaitomų mūsų rašytojų. Tai liudija ir neseniai išleista antroji jo romano "Dulkės raudonam saulei" pataisyta ir papildyta laida. Šia proga renkiama ir ši vakaronė, kurioje bus



Vincas Ramonas

maloni proga visiems asmeniškai susitikti su kalboj ir rašte spalvingu rašytoju.

DU DAILININKAI MİRĖ LIETUVOJE

Pastaruoju metu okupuotoje Lietuvoje netekta dviejų gana kūrybingų dailininkų: Stasio Krasausko ir Petro Tarabildos. Pirmasis mirė š.m. vasario 16 d., antarsis — kovo 5 d.

Stasys Krasauskas buvo gimęs 1929 m. Labiausiai buvo žinomas kaip grafikas, daugelio knygų iliustratorius ir vienos kurios temos ciklinių užmojų autorius. Būdingi jam buvo darbai, išsiskiriantys graikiška, balta linija

Putnamo seselių vedamos stovyklos

NERINGA

Box 134C, R.F.D. 4

W. Brattleboro, Vermont 05301

Berniukų (7-14 metų) birželio 26 — liepos 9

Mergaičių (7-16 metų) liepos 10 — 30

(Putnamo piknikas liepos 24 d.)

Lietuvių kilmės, angli kalbą mįšri (7-16 metų) liepos 31

— rugpjūčio 13.

Atlanto Apygardos Atkų rugpjūčio 14-27.

Vietos ribotos! Pereitais metais vietų pritrūko! Informacijai kreiptis:

CAMP NERINGA
I. C. CONVENT
PUTNAM, CONN. 06260



1977 KELIONĖS Į LIETUVĄ

Vienos savaitės kelionės į LIETUVĄ,
Dviejų savaitų kelionės į LIETUVĄ,
BAVARIJĄ, Vokietijoje, ir LONDONĄ,
Anglijoje

Vienos Savaitės Kelionės į Lietuvą — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys
Vilniuje su dienos ekskursija į Kauną, 1 naktis Maskvoje.

- Balandžio 24 — Gegužės 2 \$858.00
- Rugpjūčio 18 — Rugpjūčio 26 \$858.00
- Spalio 9 — Spalio 17 \$826.00

Dviejų Savaitių Kelionės į Lietuvą, Vokietiją ir Angliją — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys Vilniuje su dienos ekskursija į Kauną, 4 naktys Munchėje ir 3 naktys Londone.

- Birželio 26 — Liepos 10 \$1,253.00
- Liepos 17 — Liepos 31 \$1,253.00

Grupės bus lydimos patyrusių palydovų. Pirmos klasės viešbučiai, po du asmenis kamb., trys valgiai kasdien, parvyčiai ir pietūs Munchėje, Londone ir Paryžiuje; miesto apžiūrėjimo kelionės, persėdimai, bagažo pervedimai.

Speciali kelionė į Lietuvą, Vokietiją ir Prancūziją — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys Vilniuje, su vienos dienos ekskursija į Kauną, 3 naktys Munchėje ir 3 naktys Paryžiuje.

- Birželio 8 — Birželio 22 \$1,276.00

Kelionių kainos yra pagal naujas skridimo kainas, galiojančias nuo 1977 m. bal. 1 d., kurios yra priklausančios valdžios patvirtinimui. Kelionių kainos pagrįstos kelionių kainomis iš Bostono, New Yorko ir Montrealo per Pan American World Airways arba bet kurio LATA lėktuvu.

Dėl daugiau informacijų apie Lietuvą keliones prašome kreiptis:

ALGIRDAS MITKUS
BALTIC TOURS

8 White Oak Rd., Newton, MA 02168

Tel. (617) — 988-1190

Kelionių skaičius kiekvienai kelionei skirtingas. Patvirtina kuo anksčiau iš anksto rezervuoti vietas.

juodame fone. Stasys Krasauskas nebuvo šių dienų avangardinis eksperimentų dailininkas, o labiau stilizuoto, romantinio realizmo atstovas.

Petras Tarabilda buvo gimęs 1905 m. metais. Irgi grafikas, bet nevengė ir tapybinių kompozicijų bei portretų. 1937-39 m. studijavo Dekoratyvinės dailės akademijoje, Paryžiuje. Nuo 1940m. dalyvavo įvairiose dailės parodose. Dirbo ir pedagoginį dailės darbą įvairiose mokyklose.



A. TVERAS

2646 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

Pardavimas ir taisymas
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS



AUTO REPAIR

Motor tune-up, motoro, stabdžių, vairo ir automatinį transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodame ilgalaikę garantiją. TEXACO gazolinai.

IGNAS DUBAUSKAS ir PETRAS PIŠNYS

5759 South Western Avenue — Telef. 737-3988

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Vienos savaitės iš BOSTONO, NEW YORKO, MONTREALIO

BALANDŽIO 6	\$721.00	GEGUŽES 7	\$829.00
BALANDŽIO 27	735.00	GEGUŽES 12	829.00
GEGUŽES 2	829.00	RUGSEJO 21	815.00

Dviejų savaitų iš BOSTONO, CHICAGO, NEW YORKO, MONTREALIO

GEGUŽES 18 (su Vakarų Europa)	BIRŽELIO 29, LIEP. 13, LIEP. 27,
GEGUŽES 25 \$999.00	RUGP. 10 — iš CHICAGO \$1257.00
BIRŽELIO 15 1119.00	iš NEW YORKO 1136.00
RUGSEJO 7 \$999.00	
GRUODŽIO 21 983.00	

Prie šių grupių galima jungtis iš VISŲ KITŲ MIESTŲ su papildomu mokėsiu.

REGISTRUOKITES IS ANKSTO — VIETŲ SKAICIUS RIBOTAS.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, p.o. Box 116

South Boston, Ma. 02127, Tel. (617) 268-8764

Darbo valandos: Kasdien nuo 9-5, penktadieniais nuo 9-7, šeštadieniais uždaryta.

Savininkė: Aldona Adomoniene

Prices based on double occupancy and are subject to changes and/or Government approval.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.

TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojo įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

488 MADISON AVENUE

(tarp 51 ir 52 gatvių) FLOOR 31st

NEW YORK, N. Y. 10022

Tel.: (212) 750-1150/1

SKYRIAI:

APPLE-VALLEY, Minn. 55124 — 7707 147 St.	Tel.: 612-432-7083
NEW YORK, N. Y. 10003, 45 Second Avenue	Tel.: AL 4-5456
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street	CH 3-2583
HACKENSACK, N. J. 07601, 112 Main St.	Tel.: 201-342-9616
SO. BOSTON, Mass. 02127, 385 West Broadway	268-0000
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 4-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 4-4966
CHICAGO, Ill. 60628, 2801 West 69 St.	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	894-1738
FORT WAYNE, Ind. 46806, 1807 Belmont Rd.	Tel. 432-6408
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 686-38 Bridge St. N. W.	GL 8-2294
BRIDGEPORT, Conn. 06616, 1880 Seaview Ave.	Tel.: 203-367-2883
HARTFORD, Conn. 06106, 518 Park St.	246-0479
LAKEWOOD, N. J. 07001, 241 Fourth St.	PO 3-8389
LOS ANGELES, Calif. 90022, 909 S. Atlantic Blvd.	AN 1-3904
NEW HAVEN, Conn. 06511, 1329 Boulevard	LO 3-1488
NEWARK, N. J. 07106, 686 Sanford Avenue	373-6783
PASSAIC, N. J. 176 Market Street	GR 2-4387
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th St.	Tel. PO 3-4515
PHILADELPHIA, Pa. 19141 — 4925 Old York Rd.	Tel. GL 4-6886
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1397 E. Carson Street	BU 1-5788
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 1826 Divisadero St.	FI 8-5871
WAPPINGERS FALLS, N. Y. 12590, Hidden Hollow Apts.	914-287-0261
WATERBURY, Conn. 06710 — 353 Cook St.	PI 6-6706
WORCESTER, Mass. 01610, 144 Millbury Street	SW 8-3888
WINGSTON, N. C. 27111, 1082 Springfield Avenue	274-0448
YOUNGSTOWN, Ohio 44603, 808 W. Federal Street	BI 3-0440



CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

R. R. PIETKEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING PLACE

VALANDOS: PIRMADI, IR KETVIRTADI. — 9 v. r. iki 3 v. v. ANTRADI, IR PENKTADI. — 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTADI, 9 v. r. iki 12 v. d. — Tiesiogiai uždaryta

7 1/2 %

6 1/2 %

5 1/2 %

Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

Mokama už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

Mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI INESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai



REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TEL. 925-5068

JADVYGOS GRIGALIŪNIENĖS NETEKUS

Skamba ir žvanga, gaudžia varpai, Liūdna ir skaudų skleidami gaudai:

Vėl paviliojo auką kapai!

Maironis

Iš vakaro siautusi pūga šalčiu ir storu sniego apklotu sukaustė Sv. Kazimiero kapines. Vėl paviliojo auką kapai...

Sausio 15 d. Toronte, Kanadoje, mirties angelas amžinai užmerkė akis šviesios atminties Jadvygai Grigaliūnienei. Vėlonė buvo gimusi 1900 m. gegužės 11 dieną Tartu, Estijoje, Povilo ir Aleksandros (Sinkievičiūtės) Rimkevičių šeimoje. P. Rimkevičius tarnavo caristinės Rusijos laivynė administracijos karininku. Šeima susilaukė dukterų Jadvygos, Vandos ir sūnaus Stasio. Pirmąją dukrelę Jadvygą buvo rūpestingai tėvų auklėjama. Baigusi vokiečių pradžios mokyklą, įstojo į mergaičių Puškino gimnaziją, kurią baigė 1917 m. Ruđenį įstojo į Medicinos fakultetą Tartu universitete. Tačiau, antram semestru įpusėjus, šeima grįžo į Lietuvą, į savo tėvėskę prie Kėdainių. Tik įsikūrus Kėdainiuose, šeima išliko nelaimė — mirė tėvas. Kėdainiuose Jadvyga mokytojavo pradžios mokykloje ir įsijungė į naujai prisikėlusios tėvynės visuomeninę veiklą — į moterų komitetą, kuris rūpinosi kariams savanoriams paruošti aprangą, pagerinti maistą. Čia susipažino su kapitonu Mikalojumi Grigaliūnu ir 1919 m. spalio mėn. sukūrė šeimą. Apsigyveno Panevėžyje. Po kelių metų vyras buvo paskirtas II-os divizijos intendantu ir pakeltas į pulkininko leitenanto laipsnį. Apsigyveno A. Panemunėje. Išaugino ir gražiai išauklėjo dukteris Liuciją, Teresę ir sūnų Aloyzą. Būdamas giliai religingas, tvirtų moralės ir dorovės principų, vaikus išauklėjo toje dvasioje.

Optimistė visuomeninė

Visuomeninė veikla jai buvo ir nesvetima. Ji buvo aktyvi narė L.D.K. Birutės d-jos ir keletą kadencijų sėkmingai vadovavo A. Panemunės skyriui. Iškilus II pasauliui, bolševikų ordos užplūdus Lietuvai, gražios ir laimingos šeimos gyvenimas, kaip ir visos tautos, buvo ištartytas pavojus. Nesėkmė vokiečių armijos rytų fronte ir grėsmė antros bolševikinės okupacijos privertė Grigaliūnų šeimą, traukę su daugeliu tautiečių, pasitraukti į Vakarų. Prasidėjo sunkios benamio dienos karo nusiaubtoje Lietuvoje. Šeima apsigyveno Muenchene, o karui pasibaigus, persikėlė į Augsburgą tremtinių stovyklą.

Jadvyga, iš prigimties būdama optimistė, nesiskundė vargana tremties dalia, o kaip įmanoma stengėsi pagerinti šeimos būklę. Neretai mes susitikdavome Augsburgą priemiesčiuose bandydamos už cigaretės ir kavos žiupsnelį įsigyti daržovių ir pieno lašelį, taip reikalingą vaikams! Ji buvo kupina vidinės giedros ir sugebėjo suteikti vilties jos nustojusiems.

Po penkerių metų vegetavimo tremties stovykloje, prasidėjus masinei emigracijai į užjūrį, Grigaliūnų šeima atvyko į Chicago 1950 m. ir ilgą laiką gyveno Roselande. Pirmieji įsikūrimo metai buvo nelengvi.

Palaipsniui gyvenimui pagerėjus, šeima išliko nelaimė — 1955 m. darbovietėje staiga širdies smūgiu mirė pulk. Grigaliūnas. Po metų gauta žinia, kad Lietuvoje, išskentės Sibiro kančias nuo 1948 m., sugrįžęs į Lietuvą, po 2 savaites, 1955 m. mirė brolis jėzuitas kun. Stasys Rimkevičius, buvęs Kauno jėzuitų gimnazijos direktorius. Prof. dr. kun. St. Rimkevičius buvo aukštai kvalifikuotas, studijavęs keliuose Europos universitetuose ir įsigijęs doktoratą Romoje. Kun. St. Rimkevičius buvo vienas iš šviesiausių Lietuvos provincijos jėzuitų, puikiai vartojęs net devynias svetimų kalbas. Jis pasižymėjo karitatyvine veikla Kauno inteli-

širdimi atsidavė vaikaitiui: Juozuko, Indrės, Guodos ir Lino auklėjimui. Taip pat turėjo gražios itakos dukters Teresės ir sūnaus Aloyzo vaikams. Kilniadvasė močiutė sugebėjo visiems devyniems anūkams įkvėpti lietuviybės dvasią ir aukštus moralės ir religijos principus.

Paskutinė nesugrįžtama kelionė

1972 m. ją ištiko širdies smūgis ir nuo to laiko jau negalėjo širdimi. Tačiau ji, rūpestingai dukterų, sūnaus ir anūkių globoje, atsidavė Dievo valiai. 1976 m. ilgesnei viešnagai išvyko. Kanadon pas dukrą Teresę į žentą Zigmą Zaleskį, kur dalyvavo anūks Ilonos, o po kelių savaičių ir anūko Andriaus sutuoktuvėse. Labai džiaugėsi abiejų anūkių sukurtais šeimomis. Deja, neilgai — pasikartojė keli širdies priepuoliai, sausio mėn. 15 d. užmerkė amžinai akis. Karstas su vėlonės palaikais iš Toronto bu-



Jadvyga Grigaliūnienė 1975 m. Chicagoje.

gentijos tarpe ir vokiečių okupacijos metu daug padėjo persekijuojamiems Kauno žydams.

Relingios močiutės įtaka

Jadvyga naują smūgį — brolio mirtį skaudžiai išgyveno, ypač dėl to, kad jis griežtai atsisakė pasitraukti drauge į Vakarų, pareikšdamas, kad neapleis Lietuvos, kol nors vienas katalikas ten bus. Lygiai taip pat sunkiai išgyveno ir sesers Vandos Motiekienės bėdas, likusias Lietuvoje. Ji rasdavo paguodą maldoje...

Ją giliai sujaudino bičiulės a.a. Damos Slezevičienės prisiminimai apie kun. Rimkevičiaus pagalbą jos sunkiausiose valandose. Prieš pusmetį palaidojus vyrą, bolševikams suėmus žentą prof. M. Mackevičių, o vėliau, vokiečiams okupavus Lietuvą, ji drauge su kitais tarėjais išgabus ir nacių koncentracijos stovyklą Stutthofe, ji su dukra Maryte atsidūrė beviltiškoje padėtyje. Kun. Rimkevičius, dažnai lankydamsis, teikė joms stiprią moralinę paguodą. Gi mažametės dukraitės Audronė ir Inutė prašė jį pasimelsti, kad Dievulis sugrąžintų joms tėvelį...

Šviesios atminties Jadvyga gyveno dukros Liucijos ir žento inž. J. Lazauskų-Lukų šeimoje ir visa

vo atskraidintas į Chicago ir pašarvotas Petkaus koplyčioje. Atsisveikinimas su vėlone įvyko sausio 19 d. Maldas atkalbėjo kun. dr. Juozas Vaškas ir kun. Auglys. Birutininkų vardu jautrų atsisveikinimo žodį tarė d-jos pirmt. Marta Babickienė. Tarp kitko ji pabrėžė: "Draugijos narė, mūsų miela ir brangi a.a. Jadvyga, buvo neeilinė moteris. Ji savo tauria ir iškilia asmenybe pavergdavo kiekvieną sutiktą žmogų. Švelni ir maloni ji buvo savo šeimai ir visiems".

Sausio 20 d. buvo atlydėta į Sv. Panelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčią. Sv. Mišias atnašavo kan. V. Zakarauskas, gražų pamokslą pasakė kun. dr. J. Vaškas. Jis ramino šeimą, ir draugus, kad neliūdėtų, nes vėlonė Jadvyga yra nusipelnusi savo gyvenimu Dievo palaimos. Mišių metu jautriai giedojo sol. J. Vaznelis.

Karstą nešė sūnus Aloyzas, anūkai Juozas ir Linas Lukai ir Andrius Zaleskis, anūks Ilonos vyras John Sharoun ir šeimos draugas inž. G. Biskis. Jaudinančiai atrodė sūnaus ir anūkių reikiama paskutinė pagarba ir melė močiutei. Nemažiau jaudinančiai skambėjo kapinių glūdomoje "Amžiną atilįj suteik mirusiai, Viešpatie", giedant gausiai susi-

MŪSŲ VEIKLA

— *Rekolekcijos moterims*, kurias kasmet organizuoja vyresniosios giedrinių, prasidės kovo 31 d. ir vyks balandžio 1-2 d. vakarais 7 val. Jėzuitų koplyčioje. Rekolekcijas praves jėzuitų provincijolas kun. L. Zaremba, S.J. Rekolekcijos baigsis verbų sekmadienį 9 val. Šv. Mišiomis ir bendrais pusryčiais.

Visos moterys kviečiamos pasinaudoti rekolekcijomis ir jose gausiai dalyvauti.

Vyrai, atvežę žmonas į rekolekcijas, galės kartu dalyvauti bažnyčioje.

— *Chicago lietuvių moterų klubas* kovo 16 d. susirinkime nutarė prisidėti prie Nijolės Sadūnaitės išlaisvinimo vajeus, paruošiant petičijų lakštus ir paskleidžiant juos įvairių lietuviškų organizacijų bei šiam reikalui prijaučiančių asmenų tarpe. Šie lakštai, užpildžius juos parašais, bus persiųsti atitinkamoms įstaigoms su prašymu jų paramos, siekiant N. Sadūnaitės bausmės atšaukimo. Petičijų komitetą sudaro šios narės: S. Semėnienė, A. Kutchins ir J. Vance. Koordinuoja klubo pirm. Dalia Bobelienė. Taipgi klubas pasiuntė padėkos laišką JAV prezidentui Carteriui už jo dėmesį žmogaus teisių apsaugai ir priminė jam N. Sadūnaitės bylą bei jos išstrėmimą.

— *Marija Krauchunienė* jau treti metai iš eilės kviečiama Niles Township North aukš. mokyklos Europos istorijos klasėse kalbėti apie Lietuvą, jos istoriją, kultūrą ir lietuvių imigrantų įnašą JAV.

Marie Curje aukšt. mokyklos namų ruošos studentams M. Krauchunienė pravedė lietuviškų murgučių dainų klases.

GINTARO BALIAUS ARBATELĖ

Chicago lietuvių moterų klubo tradicinio Gintaro baltaus susipažinimo arbatėlės įvyko sekmadienį, kovo 20 d., 2-4 val. p.p. puošniose Conrad Hilton viešbučio bokšto (Imperial Suite) patalpose. Po lengvų vaišių, baltaus komiteto pirm. Jean Vance pasveikino šių metų gintareles ir juo mo'inas, pristatė klubo garbės pirm. gen. konsule J. Daužvardienę ir pirm. D. Bobelienę. Pastaroji džiaugėsi lietuvių dėmesiu ir noru jungtis į lietuviškom tradicijom pagrįstą gintarė-



Chicago lietuvių moterų klubo 17-to Gintaro baltaus komiteto pirm. Jean Vance, Baltus įvykis birželio 19 d. Conrad Hilton viešbutyje.

rinkusiems palydėti į Amžinybę... Brangi Jadvyga, Tavo šviesi atmintis pasilieka giliai mūsų širdyse. *Sofija Ozėlianė*



Magdalena Stankūnienė Grėbėjos (Nuotr. V. Noreikos) IS parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoj

GAMTOS DOVANA VARGŠAMS IR TURTUOLIAMS

STEFANIJA STASIENĖ

Ryžiai labai populiarius visame pasaulyje jėvas, kuriuo maitinasi net pusė visos žmonijos. Daugeliui rytinio pasaulio gyventojų tai vienintelis ir pagrindinis maistas.

Kinijoje ryžiai jau buvo žinomi ir kultivuojami prieš 5000 m. Jų esama apie 1,300 įvairių rūšių bei atmainų. Šiandien daugiausia ryžių auginama Kinijoje, Indijoje, Japonijoje, Taivane, Indokinijoje, Egipte, Ispanijoje, Italijoje ir JAV-se.

Čia gana populiarius yra Carolinos ryžiai, kurie auginami ir Meksikoje. Tai ilgo grūdo ryžiai ir jie parduodami neapdailinti, nenušluoti, natūralūs ir todėl labai maistingi ir naudingi mūsų mitybai. Ryžiai, kaip ir bulvės, "vėžym" krakmolo gausumu. Tačiau jie turi ir nemažą kitų maistinių medžiagų, kaip pvz. proteino, riboflavino, niacitino, kalcijaus, geležies ir vitamino. Komerčiui tikslams ryžiai paprastai yra apvalomi, apšluotujami, taip, jog palieka vien tik krakmolo. Visos minėtos kitos medžiagos su sėlenomis pašalinamos.

Laukiniai ryžiai

Todėl patartina naudoti natūralius ryžius. Šie mūsų gomuriui gal ir ne tokie skanūs, tačiau daug vertingesni.

Į pristatymą, kartu prisidedant prie klubo filantropinės veiklos, 1976 m. debiutantės — Loretą Andrijauskaitę, Jerilyn Harding, Karolę Landon, Jean Marie Vaitutytę ir Karolę Zapolytę, Daneliaus Nėniskio lydimos, modelioavo savo pristatymo sukneles. Gen. kon. J. Daužvardienė šiltais pasveikino 1977 m. gintareles, pabrėždama, kad Gintaro baltus yra pripažintą žymiausių dešimties pristatymų Chicagoje, aprašant jį Chicago istorijos d-jos leidinyje. Popietė užbaigta, parodant 1975 m. baltus skaidres ir 1976 m. filmą. Jaunos gintarelės — J. Balvichiūtė, C. Norbutaitė, G. Ošlapaitė, D. Radzevičiūtė buvo apdovanotos gėlių. Druskos, pipirų pagal skonį. Šis mišinys tinka kimšti laukiniams paukščiams, kaip antai laukinę antį, fazaną, kurpiką ir t.t.

Taip pat reiktų atkreipti dėmesį į dar vieną ryžių rūšį, tai būtent į laukinius ryžius, zizania aquatica.

Tai žolinis augalas, kaip ir visi kiti ryžiai. Augalo liemuo gana aukštas, žiedai sluotelių žiedynuose, o grūdai lukštuose. Jie auga tiesiog vandenyje, kur dugnas dumblėtas. Amerikoje jie daug kur auga: Minesotos, Maino ir Floridos valstijose.

Vietos indėnai šiuos ryžius jau labai seniai žinojo ir juos naudojo maistui. Jie moko juos iš laukų surinkti, išskirti ir iš jų įvairius patiekalus paruošti.

Dar ir šandien tos vietose, kur šie ryžiai auga, žmonės, kaip tradicija, padėkos dieną ar Kalėdų šventėse be jų neapsieina.

Galima laukinius ryžius pirkti ir kai kuriose krautuose, tik jie labai brangūs, nes jų paruošimas yra mažas. Savo išvaizda jie visiškai skirtingi, daugiau panašūs į skales ir tamsios spalvos. Maistingumo atžvilgiu jie labai vertingi. Pvz. 1 puod. arba 160 gr. laukinių ryžių turi: 565 koloidų, 22,6 gr. proteino, 120 gr. angliavandenių, 30 miligr. kalcijaus, 542 miligr. fosforo, 6,7 miligr. geležies, 352 miligr. kalio, 1,1 miligr. riboflavino, 9,9 miligr. niacitino.

Nors šie ryžiai, kaip matome, yra labai maistingi, tačiau dėl aukštos kainos jie dažniausiai vartojami sumaišyti su paprastais ryžiais.

Laukinių ryžių virimas

Štai vienas laukinių ryžių gamtinio būdas:

3-4 puod. laukinių ryžių gerai nuplauti ir pamerkti į šaltą vandenį per naktį. Vėliau dar kartą perplauti ir ant lengvos ugnies, nedideliu kieky vandens, virti iki suminkštės. Tuo tarpu smulkiu sukapti 1/2 žalio pipiro, mažą baltą svogūną, 1 saliero kotą ir porą nedidelių petražolių šakelių. Visą sudėjus į puodą, įdėti 2 valg. šaukštus sviesto ar margariną ir palengva, trumpai patroškinti. Tada sumaišyti su išvirtais laukiniais ryžiais, pridėti 1 puod. pyrago džiovėsių. Druskos, pipirų pagal skonį. Šis mišinys tinka kimšti laukiniams paukščiams, kaip antai laukinę antį, fazaną, kurpiką ir t.t.

Dar daugiau pūs

Papirosų (cigarečių) rūkymas padidės 3-4 procentais į metus, nežiūrint kovos su rūkymu ir nuolatiniais skelbimais prieš dūmų pūtimą. Žemės ūkio specialo, kad tai dėl to, jog gyventojų skaičius auga ir palyginti, tas biauurs paprotys pigiai atseina. Jie sako, kad daugiausia tas padidėjimas pasireiškė išsivysčiusiose kraštuose, kur cigarečių rūkymas yra laikomas pigiu "liuksu".

Gelianti situacija

Nėra didesnės "tragedijos" material, kaip atsidurti kokiam pobūvy su tokia pat suknele, kaip kita viešnia dėvi (jau pasitaiko dažnai ir lietuvių tarpe). Kaip tokiu atveju pasielgs protingoji moteris?

Kai Mamie Eisenhower buvo "First Lady", atsitiko ir jai taip pat Baltųjų Rūmų puotoje. Ji meiliai priėjo prie moters, dėvėjusios lygiai tokią pat suknelę, kaip josios, ir užkariavo ją savo malonumu, sakydama: "Tikusi, kad aš atrodau savo sukneleje taip pat žaviai, kaip ir jūs savojoje!"

Hemingway apie Dietrich

Filmų žvaigždė *Marlene Dietrich* atšventė savo 72-ąjį gimtadienį Paryžiuje po ilgos ir labai sėkmingos savo karjeros ekrano pasaulyje. Rašytojas Ernest Hemingway sykį kalbėjo apie Dietrich: "Ji yra drąsi, graži, lojali ir dosni — aš vertinu jos nuomonę labiau negu profesorių".

O tačiau tu jos nuomonių ne taip jau lengva išgirsti šiais laikais. Ją aplankiusieji josios gyvenamąją vietą — Avenue Montaigne bute — praeitą savaitę išgirdo tokį aktorės atsakymą: "Jei norite manęs ko paklausti, jūs turite man parašyti laišką, o aš galėčiau atsakyti".

PSICHIATRO KNYGA

Wesley ir Wayne State universitete išėjęs psichiatrijos studijas dr. Gerald G. May parašė knygą "Simply Sane", kurią išleido gražų aktyvumą rodanti Paulist Press leidykla (1977 m., 130 st., 7,95 dol.). Eilę metų savo kabinete atlikinėdamas psichiatrinę praktiką bei dėstydamas universitetuose, jis yra prisirinkęs įdomių pavyzdžių, kuriuos cituoja. Pagrindinė jo idėja — leisti natūraliam gijimo procesui veikti, per daug nesibloškiant į dirbtines manipuliacijas. Jis aukštai vertina dvasinius išgyvenimus, religiją. Didėniu turinimu pasižymi antroji knygos pusė. Pirmoji daugeliui skaitytojų pasirodys paviršutiniška, neįspūdinga.

Antros būdas: laukiniai ryžiai maišyti su paprastais baltais ryžiais. 1-2 puod. laukinių ryžių išvirti kaip ankščiau minėta. Atskirai išvirti 1 puod. baltų ryžių. Abiejų rūšių ryžių sumaišyti. Pridėti smulkiai kapotų truputį grybų, truputį salierų kotų, kuriuos pirma svieste ar alyvoje trumpai patroškinti. Nors šia laukinių ryžių ir mažai panaudota, tačiau jų specifinis skonis jausis. Taip paruošti ryžiai tinka prie įvairių mėsų (tamsių), taip pat tinka kimšti žalius pipirus, pamidorus, kalbaropes ir t.t.

Tad matome, kad laukinių ryžių kaina visiškai atitinka jų kokybę ir todėl jie naudojami iškilmingų duotųjų atveju. Jie suteikia stulni tam tikrą skilmingumą ir įvairumą.